

1927 JANUÁR

ERDÉSZETI LAPOK

LXVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

1. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1927 évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárségek fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnak.

(Telefon: 37—22.)

Kérelem

a tagdíjak és előfizetési díjak beküldésére.

Felkérjük az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait és az Erdészeti Lapok t. előfizetőit, *hogy tagdíjaikat, illetőleg az előfizetési díjakat m. é. decemberi számunkhoz csatolt postatakarékpénztári csekklap felhasználásával mielőbb beküldeni szíveskedjenek.*

Az 1926. évi közgyűlés határozata szerint a tagdíj 1927-re:

1. *földbirtokosok, uradalmak, jogi személyek és cégek részéről:*

a) ha alapító tagok 20 P (250.000 K)

b) ha rendes tagok 24 P (300.000 K)

2. *tisztviselők és alkalmazottak részéről:*

a) ha alapító tagok 12 P (150.000 K)

b) ha rendes tagok 16 P (200.000 K)

3. *nyugdíjas tisztviselők és főiskolai hallgatók részéről:*

a) ha alapító tagok 8 P (100.000 K)

b) ha rendes tagok 10 P (125.000 K)

kérjük azonban, hogy amennyiben viszonyaik megengedik, a 2. alatti tagdíjakat fizetni szíveskedjenek.

Az „Erdészeti Lapok“ előfizetési díja egész évre 24 P (300.000 K), erdészeti altiszteknek 12 P (150.000 K).

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai az „Erdészeti Lapokat“ a fenti tagdíjak ellenében kapják, külön előfizetési díjat tehát nem fizetnek.

Budapest, 1926 december hóban.

A titkári hivatal.

Az erdészeti igazgatás reformjának kérdéséhez*

Irta: *Rochlitz* Dezső ny. h. államtitkár.

Nem kívántam eddig a szóbanlévő aktuális kérdéshez hozzászólni, mert lapunk érdemes szerkesztője, a régi rendszer híveinek idevonatkozó álláspontját már több tartalmas cikkében részletesen és olyan meggyőző érvekkel fejtette ki, hogy nekem azokhoz sem hozzáadni — sem elvenni valóm nem volt.

Most azonban, hogy az előző lapszámban egy — a szerkesztőséghez intézett régi levelem kapcsán — én is bekapcsolódtam a vitába, szükségesnek tartom, hogy dr. *Ajtai* Sándornak az említett levelemre tett észrevételeire válaszoljak s a dolog érdeméhez egyébként is hozzászóljak.

A vitatott kérdés, azt hiszem, úgy is elég fontos ahhoz, hogy azt minél több oldalról megvilágítsuk.

Ajtai két főokot hozott fel a „*töprengései eredményeként kialakult elvi álláspontjának*“ támogatására, illetőleg annak az igazolására, hogy miért tartja szükségesnek az erdőrendészeti ügyek intézését az önkormányzati közigazgatás kezéből kivenni és államerdészeti hivatalokra átruházni.

Az egyik ok az, hogy az önkormányzati közigazgatásban állítólag a „*korruptió*“ akadályozza a közérdek érvényesülését. Ezt az — *Ajtai* szerint — „*felelős tényezőtől eredő és mindenestre komoly (??) alapon nyugvó*“ megállapítást, melynek nyilvánosságra hozataláért „*az erélynek és bátorságnak*“ az első cikkében még „*tisztelettel adózott*“ — utóbb jónak látta *Ajtai* oda módosítani, hogy korruptió alatt csak a „*politikai szempontokat, familiáris és üzleti érdekeltségeket*“

* Ez a cikk, mint a bevezetés is mutatja, a decemberi lapszámába volt szánva, de technikai okokból abban már nem jelenhetett meg. Szerk.

kell érteni. Nos, hát a dolog lényegén ez mit sem változtat. Akár bottal, akár fával! Nevezzük ezeket a megállapításokat visszaélésnek, panamának, korrupciónak vagy aminek tesszük: egyremegy.

Azonban e kitételek ellen, amennyiben azok az erdőrendészeti ügyek intézésére vonatkoznak, kénytelen vagyok a leghatározottabban tiltakozni. Azok, mint általános vádak, egyszerűen nem igazak, akár felelős tényezőktől, akár másoktól erednek is azok.

Ezt vegye tudomásul mindenki, akit illet!

Aki ilyen vádakkal hozakodik elő, az nemcsak az önkormányzati szerveket vádolja meg, hanem az egész volt erdőfelügyelési tisztikart, sőt a legfőbb felügyeletet gyakorló központi szerveket is, mert ha az erdőrendészeti ügyek elsőfokú intézését tényleg korrupciós rendszer irányította volna, úgy fel sem lehet tételni, hogy arról a kir. erdőfelügyelőknak és a központi szerveknek is ne lett volna tudomásuk.

Az említett vádakkal szemben legjobb tudomásom és meggyőződésem szerint az igazság az, hogy elvéve itt-ott előfordult kisebb-nagyobb szabálytalanság, egy-két esetben talán súlyosabb visszaélés is, de ilyen kivételes esetek hosszú évtizedek során a legszigorúbb ellenőrzés alatt álló állami hivataloknál is előfordulnak. Nem lehet és nem szabad tehát azokat általánosítani.

A mi szakunkhoz nem illő, nem méltó, hogy ilyen fegyverekhez nyúljunk és a tényeknek meg nem felelő beállítással igyekezzünk a vélt igazunkat alátámasztani.

Az „Erdészeti jogelveinkről“ írt s az Erd. Lapok 1918. évf. 18. füzetében megjelent 100 oldalas tanulmányomban részletesen kimutattam, hogy milyen nagy küzdelmet, mondhatni emberfeletti munkát kellett az erdőrendészeti hatóságoknak és közegeknek az erdőtörvény végrehajtása során kifejteniök, hogy a törvény minden hibája és hiánya mellett is megfelelő eredményeket érjenek el, s különösen, hogy a visszaéléseket, melyekre az erdőtörvényen kívül a birtokrendezési törvények is bő alkalmat szolgáltatnak, megakadályozzák. És mindezek után azt kellett megérnünk, hogy az utókor

fiatalabb nemzedéke, mely részt sem vett az említett nagy munkában, ráfogja az eljáró hatóságokra, hogy ők maguk követték el vagy idézték elő a visszaéléseket.

Hát bocsánatot kérek, de nem „erély és bátorság“, hanem egyenesen lelkiismeretlenség kell ahhoz, hogy valaki ilyen vádat kitaláljon.

A másik ok, melynek alapján *Ajtai* a hatáskör átruházását szükségesnek tartja, az, hogy ilyen módon véli az ügyek intézésénél a szakszemponatok érvényesítését biztosítani.

Nos hát, kérdem, mire alapítja cikkíró azt a feltevését, mintha a letelt közel félévszázad alatt nem érvényesültek volna eléggé a szakszemponatok?!

Avagy azt a kijelentését, hogy „*a korábbi szervezet munkássága által elért eredményeket maga sem kicsinyli le*“, úgy kell érteni, hogy meg van elégedve az eredménnyel? — Ha így áll a dolog, akkor miért tartja szükségesnek a korábbi szervezet megsemmisítését és helyette kísérleti nyúl gyanánt egy másíknak a felállítását?!

Valóban csodálom a jövőbe látó azt a merész kijelentését, melyszerint töprengései dacára „*hitet vall*“ amellet, hogy a pártfogásába vett reformnak „*be kell válnia*“, holott ugyanakkor, ugyanazon a helyen maga is beismeri, hogy „*a tervbe vett rendszer helyességét vagy helytelenségét a gyakorlat fogja megmutatni*“.

Mindezekre csak azt mondhatom, hogy itt a szakunkat és az egész hazai erdőgazdaságunkat érdeklő s a messze jövőre is kiható rendkívül fontos, életbevágó és komoly kérdéstről van szó, a szavakkal való játéknak tehát nem lehet helye. Vagy szükség van arra a reformra, vagy nincs. Ha szükség van rá, úgy tessék amellet meggyőző adatokat és bizonyítékokat felhozni, nem pedig kritizálni, vádolni és rágalmazni minden alap nélkül.

Nekünk a korábbi rendszer híveinek, akik abban éltük le életünk javarészét, s akik kétségbevonhatatlan tényekre és hosszú gyakorlati élettapasztalatokra alapítjuk az álláspontunkat, talán mégis csak több jogunk van az álláspontunk helyessége mellett hitet vallani, mint cikkírónak, akinek a hitvallása és „*tiszta (?) elvi álláspontja*“, — mint az egész tanul-

mánya elárulja — töprengésekre, feltevésekre és jogi szakkönyvekből merített elmékedésekre és filozófálásokra van alapítva.

Hogy jómagam sem vagyok éppen a maradiság embere, aki a múlthoz mereven — mint cikkíró mondja — „fenntartás nélkül“ ragaszkodnám, ezt talán eléggé igazolja az „Erdészeti jogelveinkről“ írt, előbb már említett tanulmányom, melyben az uralkodó felfogással s jórészt az erdészeti közvéleménnyel is szembehelyezkedve mutattam rá az erdőtörvénynek és a végrehajtásnak lényegesebb alaphibáira és az egészséges fejlődés, haladás útjára. És talán szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy e tanulmányomnak jórésze volt abban, hogy azóta lényegesen tisztult és megváltozott a közfelfogás és az egész erdőgazdasági politikánk.

A szóban lévő tanulmányomban rámutattam azokra a hibákra is, melyek véleményem szerint az erdőrendészeti ügyek központi intézésénél fordultak elő.

Nem volt tehát semmi okom arra, hogy elhallgassam az elsőfokú erdőrendészeti hatóságok hibáit, ha ilyenek akár az eljárás tisztasága, korrektsége, akár a szakszemponatok érvényesülése szempontjából tényleg felmerültek volna. De hát ismételten és a legnagyobb hangsúllyal, hogy ilyen hibák nem merültek fel.

Hivatkozhatom e tekintetben néhai *Horváth Sándorra*, erre a puritán jellemű és nagytudású kiváló szakemberünkre, akinek a nevéhez az erdőszak terén több korszakalkotó törvényalkotás és reform fűződik s aki az élete vége felé is egy nagy koncepciójú elaborátumot dolgozott ki „Az erdőkről“ szülő ismeretes és valóban klasszikus törvényjavaslata alakjában. Ebben a nagy munkában, melyen Horváth több éven át dolgozott, mint tudjuk, a legapróbb részletességgel igyekezett a korábbi törvényeknek és a végrehajtásnak minden hibáját és hiányát kiküszöbölni. Sőt a javaslatban tervbe vette még a saját legnagyobb alkotásának, a m. kir. állami erdőhivatali intézménynek is a megszüntetését, illetőleg az erdőfelügyelőségekbe való beolvasztását, miután meggyőződött arról, hogy az eredeti szervezés nem váltotta be mindenben a hozzáfűzött reményeket.

Föltehető-e tehát egy olyan szaktekintélyről, mint *Horváth Sándor*, hogy nem ismerte volna fel, vagy éppen elhallgatta volna, hogy az erdőrendészeti ügyek elsőfokú intézése körül olyan hibák fordultak elő, amelyek gyökeres reformot és rendszerváltozást igényelnek?!

Ilyet feltételezni szerintem a legnagyobb képtelenség lenne.

Az egészséges fejlődést, haladást mindannyian szükségesnek tartjuk. Csakhogy én ennek az egyenes és helyes útját nem abban látom, amiben *Ajtai*, hogy a meglévő elismert jót leromboljuk csak azért, hogy helyette egy bizonytalan újat építsünk.

Olyan törvényre, mely nem egyenes és igaz úton jött létre s melynek az alapja is hiányzik, nem lehet, nem szabad építeni. Ezt el kell söpörni a föld színéről.

Tagadom, mintha a régi rendszer nem volna alkalmas a fejlesztésre s mintha gátolná a decentralizálás kiépítését. Tessék csak a gazdasági albizottság hatáskörét megfelelően kibővíteni. Az alaptörvény megalkotásakor még lehetett e tekintetben aggályoknak helye, de az azóta eltelt hosszú idő megmutatta azt, hogy az erdőrendészeti ügyek elsőfokú intézése jó kezekbe volt letéve és az ügyek intézésénél politikai szempontok vagy egyéb káros befolyások nem érvényesültek jobban az alsó-, mint a felső-fokon, sőt amott talán még kevésbé.

Ennyit a kérdésről általánosságban.

Ami már most a részleteket illeti, *Ajtai* a mi érveinket a következő három csoportba foglalta össze, hogy azokat megváfolhassa:

1. Az erdőrendészeti hatáskör átruházása az önkormányzati elv sérelmével járna és a közigazgatás államosításának kezdetét jelentené.

2. Speciális állami hatóságnak nem lehet meg az a hatósági jellege, amely az önkormányzati igazgatásunkban fellelhető.

3. Nincsen szükség a tanácsok intézményére, amely mint állami szaktestület, működésében az egyoldalúság által vezetnék.

Ad. 1. Idevonatkozólag Ajtai már az első cikkében hossz-
szas elméleti fejtegetésekkel igyekszik bebizonyítani, hogy az
1879. évi törvényhozás az erdőrendészeti ügyeket nem törté-
neti okokból utalta az önkormányzati hatóságok hatáskörébe,
hanem azért, hogy „*az újabb kor demokráciájából sarjadzó
alkotmányjogi követelményeknek tegyen eleget*“.

Nos, bármiféle okok játszottak is közre a hatáskör meg-
állapításánál, az bizonyos, hogy már az erdők pusztításainak
megakadályozásáról“ szóló 1790/91:LVII. t.-c., az első ma-
gyar erdőtörvény, mely az erdők megóvását a közhatalomnak
a köteletségévé teszi, nem különben „*az erdők fenntartásá-
ról*“ szóló 1807:XXI. t.-c. és a későbbi erdészeti vonatkozású
törvényalkotások is *a vármegyékre bízták* az erdőrendészeti
hatósági teendőket. Az 1879:XXXI. t.-c. megalkotása alkal-
mával tehát az illetékes tényezők bizonyára annyira termé-
szetes és magától értendő dolognak tartották az erdőrendé-
szeti ügykört a vármegyék kezében meghagyni, hogy eszébe
sem jutott e felett senkinek sokat filozófálni *és a demokráciá-
ból sarjadzó alkotmányjogi követelményekben keresni a ha-
táskör megállapításának indokait*.

Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy vajjon sérelmes
lesz-e a vármegyékre nézve a tervezett hatáskör-átruházás
vagy sem, s hogy vajjon megtiszteltetésnek fogják-e tekin-
teni és „*örömmel fogják-e fogadni*“ a vármegyék, ha az év-
százados intézkedési jogkörüktől megfosztjuk őket, s e he-
lyett ellenőrzési jogkörrel ruházzuk fel, — ennek az eldön-
tését talán bízunk magukra a vármegyékre és azok felügyeleti
hatóságára, a belügyminisztériumra.

Én azt hiszem, hogy a tervezett hatáskör-változás és jog-
fosztás aligha fog az érdekelt körökben valami nagy örömet
és tetszést kiváltani, főleg ha megtudják annak az indokát:
a korrupció hangoztatását.

Ad. 2. Ennél a pontnál Ajtai annak a beismerése után,
hogy „*az önkormányzati szervek tekintélyének, súlyának
mértékét a velük egy színvonalon álló egyetlen állami szerv
sem érheti el*“, azt igyekszik bebizonyítani, hogy az állam-
erdészeti igazgatási szerveknek, ha átveszik az erdőrendészeti
hatáskört és ha az eddigi hivatali jellegüket hatósági jelleggel

cserélik fel, egyszerre olyan tekintélyük és súlyuk lesz, hogy az önkormányzati hatóságok nélkül is képesek lesznek az intézkedéseiknek érvényt szerezni.

„A törvény és államhatalom iránti tisztelet — mondja Ajtai — ma már sokkal biztosabb alapokon áll (?), semhogy az államerdészeti szakhatóságok intézkedéseit az önkormányzat súlyával kellene fedezni“, továbbá, hogy még a köznépiünk is megtanulta hosszú idő alatt, hogy a vármegye is azt akarja, amit az erdőtiszt akar stb.

Hát ideális állapotokat feltételezve, lehetséges, hogy így alakulna a helyzet, de ha a rideg valóság és a gyakorlati élet tapasztalatai alapján ítéljük meg a dolgot, úgy bizony-bizony merem állítani, hogy éppen az ellenkezője fog bekövetkezni annak, mint ahogy azt Ajtai elképzeli.

Attól tartok és mondhatom éppen abban látom a legnagyobb veszedelmet, hogy ha a tervezett reform megvalósul, úgy ez az erdészeti szakunk féltve őrzött tekintélyét egészen le fogja járítani.

És ez esetben azoknak a lelkiismeretét fogja terhelni az utókor előtt is a káros állapot bekövetkezése, akik elég könnyelműek és meggondolatlanok voltak elfogadható ok nélkül egy ilyen rendszerváltozást felidézni.

Hogy az önkormányzat intézkedései most még — mint Ajtai mondja — egészben összefolynak a kezelő erdőtiszt intézkedéseivel s hogy a közönség tudja azt, hogy a vármegye is azt akarja, amit az erdőtiszt akar, ez az eddigi rendszernek az okszerű és természetes következménye, amely rendszert nagy elődeink böles előrelátással igen helyesen és okosan teremtetek meg. De semmi biztosítékot nem látok arra, hogy a mostani helyzet megmarad akkor is, ha nem a vármegye, hanem az erdőtisztek fognak intézkedni, határozni és végrehajtani.

Engedjen meg nekem az őszinteségemért *Ajtai* kollegám, de én nagyfokú naivitást látok abban a feltevésében, mintha az erdészeti szakhivatalaink intézkedéseinek valami nagy súlyt és tekintélyt biztosíthatna az, ha hatósági jelleggel lesznek felruházva, avagy ha nem mint „*egyedhivatalok*“, hanem

a tanácskozási rendszer alapján mint „*kollegiális testületek*“ fogják a határozataikat meghozni.

Az életben, a nagyközönség előtt ezek annyira közömbös dolgok, hogy figyelemre sem fogják azokat méltatni, a szakhivatalainkat továbbra is csak egyszerű hivataloknak fogják tekinteni s talán annyira sem fogják azokat respektálni, mint, mondjuk, a pénzügyi hivatalokat. Mert hát ilyen az élet, bármit mondjanak is idevonatkozólag „az alkotmányjogi és közigazgatáspolitikai“ szakkönyvek és elméletek.

Büntető hatalommal, megtorlási jogkörrel meg egyáltalában nem is akarja Ajtai az erdőrendészeti igazgatási hivatalainkat felruházni? Nos hát, annál rosszabb!

Ennél a pontnál Ajtai ismét a tudományos elméletek és az általános büntetőjogi elvek területére csap át s ezzel megint csak azt árulja el, hogy nem ismeri az életet.

Az említett elméletekből és elvekből kiindulva, külön akarja választani az erdőrendészeti bíráskodást az erdőrendészeti ügyintézésétől. Nos hát összetett kézzel fohászkodjunk, hogy mentsen meg az Isten minket és a szakunkat ennek a szerencsétlen eszmének a megvalósulásától.

Nem mondja meg ugyan egyenesen *Ajtai*, hogy az önkormányzati szerveket vagy a kir. bíróságokat bízná-e meg az erdőrendészeti bíráskodással, csak következtetem a tanulmányából, hogy a kir. bíróságokra gondol. Ez az eszme már az 1879:XXXI. t.-c. megalkotása alkalmával is felmerült. Szerencsére elvetették azt az illetékes tényezők. Ugyanakkor szóba került a törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása alkalmával az is, hogy az erdei kihágási bíráskodás is teljes egészében a kir. bíróságok ügykörébe utaltassék. Főleg az ügyvéd-képviselők kardoskodtak mellette, azt hiszem nem egészen önzetlenül. Indokul azt hozták fel, hogy az erdők ilyen módon hathatósabb védelemben fognak részesülni. Az élet megmutatta, hogy éppen ellenkezőleg történt a dolog. Idevágólag a *Horváth*-féle törvényjavaslat indokolásában, melynek szerkesztésében csekélységem is részt vett, a következőket mondtam:

„Az 1879:XXXI. t. c.-nek három évtizedet meghaladó gyakorlati alkalmazása során szerzett tapasztalatok kétségbevonhatatlanul igazol-

ják, hogy az idézett törvény értelmében szervezett erdei kihágási bíraskodás, a kezdet nehézségeivel magyarázható minden hibája és fogyatéksága mellett is, a gyakorlati életben jól bevált és az erdők fenntartásának a biztosítására és az erdőtulajdon védelmére határozottan hathatósabb és megfelelőbb eszköznek bizonyult, mint az általános büntető szabályok és a fennálló bűnvádi eljárási rendszer.“

Az indokolás részletesen kifejti, hogy miért.

Több, mint valószínű, hogy az erdőrendészeti bíraskodással is így járnánk, ha azt a kir. bíróságok hatáskörébe utalnák, mert az általános büntetőtörvényeknek és eljárási szabályoknak az erdőgazdaság természetéhez alkalmazkodó, messzemenő megváltoztatására gondolni sem lehet.

Azt sem tartanám szerencsés megoldásnak, ha a reform megvalósulása esetén az erdőrendészeti bíraskodást meghagynók a közigazgatási bizottságok gazdasági albizottságainak a kezében, amely bizottságokat Ajtai a tervezett rendszerváltás esetére is fenntartani kívánja a vármegyei közös erdő-őri szervezetek, az erdőbirtokosságok és az osztatlan közös legelők ügyeinek intézése céljából. Nem tartanám szerencsés megoldásnak, mert ez is csak az eddig egy kézben volt rokontermészetű ügyeknek és az egységes hatáskörnek a szétforgácsolásához és végeredményben az erdőszet tekintélyének a csorbításához vezetne.

Ad. 3. Ami végül *Ajtai*-nak a tanácsokra vonatkozó észrevételeit illeti, úgy látom, hogy teljesen félreértette az idevonatkozó megjegyzésemet, melyet, úgy emlékszem, csak egy széljegyzet alakjában vettem egy évvel ezelőtt papírra és így nem is fejthettem ki abban elég részletesen és szabatosan az álláspontomat.

De a megjegyzés szövegéből így sem lehet azt kiolvasni, amit *Ajtai* olvasott ki belőle, mintha t. i. a tanácskozásoknak „*csakis*“ szabályalkotásoknál volna helye, ellenben a törvények, szabályok végrehatásánál azt teljesen ki kellene zárni. Ezt nem mondtam, s ilyen helytelenséget nem is mondhattam. Ezt „közigazgatáspolitikai munkák“ tanulmányozása nélkül is megállapíthatta volna *Ajtai*, ha figyelmesebben olvasta volna el a megjegyzésemet. Én ugyanis azt mondtam, hogy törvények, szabályok alkotásánál „*igenis van helye*“ (tehát nem „*csakis*“) a tanácskozásnak, ellenben a végrehajtásban

és adminisztrációban azt „rendszeresíteni“, tehát rendes eljárás gyanánt beállítani: képtelenség. Talán nem kell bővebben magyaráznom, hogy a kettő között jelentékeny különbség van.

Az az érvelés pedig, hogy a tanácsok intézménye ellen felhozott aggodalmak „inkább az önkormányzati közigazgatás tanácsaira vonatkoztathatók, mint egy olyan tanácsra, mely *egyforma képzettségű és körülbelül egyforma gyakorlattal is rendelkező szakemberekből áll*“, már szinte kórikus.

Hiszen a gazdasági albizottság tagjai, mint tudjuk, nincsenek egymással függőhelyzetben és alárendeltségi viszonyban, mint az egy hivatal keretébe tartozó tisztviselők. A véleményalkotás és nyilvánítás önállósága tehát amazoktól csakugyan nem vitatható el, de igenis annál inkább vitatható az utóbbiaktól. Éppen erre gondolva és vonatkoztatva tettem a tanácskozási rendszer ellen az inkriminált megjegyzésemet s meglehet győződve Ajtai róla, hogy nem *tévesztettem össze a „kiváló szaktestület kiválasztottjait egy községi képviselőtestülettel*“.

Hát Ajtai kollegám még nem tapasztalta soha a mi szakunkon is, hogy a mindenkori hivatalfőnök vagy feljebbvaló a saját véleményét az alantasával szemben már csak a dekórum kedvéért is előbbrevalónak tartja és érvényesíteni igyekszik bizony igen gyakran olyankor is, ha nem neki van igaza?! Ha nem tapasztalta, úgy ez is csak azt mutatja, hogy még nem ismeri eléggé az életet.

Aztán kérdem, hogy egyforma képzettségű és egyforma gyakorlattal bíró szakemberek között mi szükség van a tanácskozásokra? Hiszen ha egyformán érti mindegyik a dolgot, akkor az egész tanácskozásnak nem sok értelme van. Az ilyen tanácskozások, ha azok intézményesen rendszeresíttetnek, amellet, hogy felette nehézkesé teszik az eljárást, inkább csak arra alkalmasak, hogy az egyoldalúságot, bürokratizmust és vaskalaposságot fejlesszék és ezzel aláássák az illető szak tekintélyét.

A tanácskozási rendszernek nézetem szerint úgy a törvények alkotásánál, mint a végrehajtásnál is ott van igazán helye, értelme és értéke, ahol különböző képzettségű szakemberek más-más oldalról világítjuk meg a tisztázandó kérdé-

seket. Ellenben az olyan tanácskozásoknak, ahol egyforma-szőrű-bőrű emberek tanakodnak és egy malomban örölnek, mindenesetre jóval csekélyebb az értéke és jelentősége. Ez így van, efelett kár is vitázni!

Nem oszthatom *Ajtai*-nak azt a felfogását sem, mintha összeférhetetlenség volna abban, ha az erdőtulajdonos vagy annak kezelő-erdőtisztje is tagja a gazdasági albizottságnak. Összeférhetetlenség csakis azokban a kivételes esetekben állapítható meg, amikor az illető erdőtulajdonos saját erdejének, illetőleg az erdőtiszt kezelése alatt álló erdőnek az ügye kerül tárgyalás alá. Ezen pedig igen könnyen és egyszerűen lehet segíteni azzal, hogy az említett esetekben a tulajdonos, illetőleg az erdőtiszt nem vesz részt a határozathozatalában!

Ellenben igenis a legnagyobb mértékben összeférhetlennek és helytelennek találnám, ha a tervezett reform szerint az államkinestári erdők rendészeti ügyeit is maguk a kezelő erdőtisztek látnák el és a hatóság szerepét játszanák önmagukkal szemben. Ez már igazán tisztára képtelenség volna!

Aztán ne kicsinyeljük le — *Ajtai* szerint „*az erdészeti szaktudástól legtávolabb álló*“ — erdőtulajdonosoknak a tudását és hozzáértését sem, mert éppen a közelmúltban láttuk egyik iskolapéldáját annak, hogy lehetnek és vannak erdészeti szakkérdések, amelyeket helyesebben ítél meg az erdőtulajdonos, mint „*a kiváló szaktestület kiválasztottjai*“, nem is szólva az elméletekkel telített tudós erdőmérnökökről, akik a gyakorlatban nem tudják a sok elméletet megemésztetni és megfelelően alkalmazni, úgyhogy aztán a fától nem látják az erdőt és az erdőtől a fát. Ez ismét egy külön téma, melyről már többször volt szó e lapnak hasábjain.

Nem tehetem magamévá végül *Ajtai*-nak azt az álláspontját sem, mintha az erdőrendészeti ügyeket másképpen kellene elbírálni a helyi és másképpen az országos érdekek szempontjából. Ha helyesen fogjuk fel mind a kettőt, úgy nem lehet és nem szabad azokat egymástól élesen elkülöníteni és szembeállítani. Ellenkezőleg a két szempontot egy egységes magasabb szempontba kell egyesíteni úgy, hogy túlkapas egyik oldalról se történjék.

Azt tartom, hogy a jól felfogott helyi — sőt a magán-

érdekeket is csak a helyesen értelmezett közérdek keretein belül lehet tartósan megóvni és kielégíteni, különben előbb-utóbb amazok is helyrehozhatatlan kárt és sérelmet szenvednének.

Befejezésül még egyet.

Ajtai is elismeri azt, hogy az erdőrendészeti hatáskör átruházásának kérdését *csupán a törvényhatóságokkal egyetértésben lehet és kell megoldanunk.*

Ezt a véleményét én is osztom, sőt hozzáteszem, hogy a vitás kérdést már az erdőszeti igazgatásról szóló 1923:XVIII. t.-c. megalkotásakor okvetlenül tisztázni kellett volna nemcsak a törvényhatóságokkal, hanem azok felügyeleti hatóságával a belügyminisztériummal is, ami, úgy tudom, nem történt meg. Az idézett törvény előkészítőinek bizonyára nagy okuk lehetett arra, hogy ezt mellőzték.

Abban is egyetérttek *Ajtaival*, hogy ha az erdőrendészeti hatáskör átvételére irányuló törekvések csődöt fognak mondani, úgy a kérdést csakis a régi erdőfelügyelőségek visszaállításával lehet megoldani.

Ezek szerint az egész vitás kérdés sarkpontja az, vajjon egyáltalában van-e kilátás arra, hogy az illetékes tényezők hozzájárulnak a tervezett hatáskörátruházáshoz, illetőleg, hogy nem fognak-e az erre irányuló törekvések, mint *Ajtai* mondja: „*leküzdhetetlen akadályokra találni*“?

Nézetem szerint tehát elsősorban e tekintetben kellene alapos tájékozást szerezni azoknak, akik a helytelen és hibás úton megkezdett reform teljes kiépítésén fáradoznak, mert ha a törekvésükhöz nem sikerül az illetékes körök hozzájárulását megnyerni, — pedig nagy okunk van feltenni, hogy ez nem fog sikerülni, — úgy az egész akciójukat nem lehet egyébként tekinteni, mint meddő küzdelemnek és üres szalmacséplésnek. Az új erdőfenntartási törvényjavaslat elkészítése előtt okvetlenül tisztázni kell a hatáskör átruházásának elvi kérdését már csak a hiábavaló, felesleges munka elkerülése végett is, mert egészen másképpen kell kidolgozni a javaslatot a régi rendszer fenntartása esetén és másképpen az ellenkező esetben.

Az Alföldfásítás köréből.

Irta: *Magyar Pál.*

Talán kötelességük azoknak, akik az Alföldfásítás kérdését igazán szívökön hordozzák, a problémát állandóan felszínen tartani, hogy egy pillanatig meg ne feledkezhessünk róla, hogy ne csak ébren tartsuk a köztudatban a tárgy iránti érdeklődést, de alkalmat adjunk új gondolatok termelésére, hogy újabb és alaposabb megfigyelésekre serkentsünk s végül mindent a legaprólékosabb részletekig lelkiismeretes precizitással megvitassunk.

Az eddigi hozzászólások után elérkezettnek látom az időt, hogy végre letérjünk az általánosságban való vitáról s igyekezzünk minden állításunkat precizirozni, pontosabban körülírni és alapos megfigyelésekkel alátámasztani, mert az Alföldön annyi a változatosság, annyi az árnyalat és valljuk meg őszintén, annyira nem ismerjük részletekbemenően az alföldi viszonyokat, hogy szerintem az általánosságban való tárgyalással az ügyet már alig visszük előbbre. Sokkal fontosabbnak tartanám most már talán apróbb, de annál pontosabb megfigyeléseknek a gyűjtését, minél több jól megalapozott, minden kis részletkérdéssel számoló kísérletnek minél szélesebb körben való bevezetését. Ha azután majd módunkban lesz az egész Alföldről a legmesszebbmenő alapossággal szerzett adatokat és megfigyeléseket összegyűjtve feldolgozni, csak akkor fogjuk biztosan látni, mit lehet az erdőtenyészet szempontjából a csoportosítás alapjává tennünk, — a talajt, ennek fizikai, vagy kémiai sajátosságait, — vagy a klímát, ennek is csapadék-, vagy szélviszonyait, esetleg a levegő páratartalmát, — avagy minden termőhelyi tényező összehatásaként jelentkező ösnövényzetet.

A következőkben a sorrendet illetőleg be fogom tartani *Béky* Albert éghajlat, talaj, fafaj és munka vezértényezők szerinti tárgyalásmenetét.

Nem tudok egyetérteni *Béky* Albert következő megállapításával: „Az Alföld a fatenyészetre általában véve kedvezőtlen.“ — *Mayr* szerint földünk nedvességben szűkölködő, erdőtlen területeit három csoportba foglalhatjuk: 1) Az első

csoportha tartozhatnak azok a területek, melyek a négy tenyészhónap alatt (május, június, július, augusztus) 50 mm-nél kevesebb csapadékot kap, de levegőnedvessége meglehetősen nagy; az elpárolgás nagyobb, mint a vízfelvétel, a fák mélybe nyúló gyökerei sem találnak elég vizet. Ha itt mesterséges öntözéssel az erdőt megtelepítettük, az fenn fogja magát tartani. 2) 50 mm, vagy kisebb csapadékkal rendelkező (a négy hónap alatt) területek, melyek nagyon száraz levegővel bírnak, ha öntözés mellett be is erdősültek, annak megszüntével az erdő is megszűnik. 3) 50—100 mm csapadék s bármily száraz levegő mellett mesterségesen telepített erdő fennmarad, elég a prairiefűvek ellen védekezni. 4) 100 mm-nél nagyobb csapadékkal bíró prairie- és steppeterületek eredetileg már erdővel borítottak voltak s az ember pusztította ki őket. Az újraerdősítés nem kerül nagyobb fáradságba.

Nézzük most az Alföldet ilyen szempontból.

	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen:
Budapest	72	71	55	49	247 mm
Hatvan	63	66	57	48	234 „
Kalocsa	66	68	59	54	247 „
Szarvas	60	64	52	50	226 „
Túrkeve	62	70	63	49	244 „

Lássuk ugyanezen hónapokban a levegő páratartalmát százalékban.

	V.	VI.	VII.	VIII.
Budapest	66	65	62	64
Kalocsa	67	66	63	64
Túrkeve	70	72	67	67

Tehát sem a csapadék, sem a páratartalom szempontjából nem kedvezőtlenek a viszonyok az Alföldön az erdőtelepítés szempontjából.

Béky Albert, minthogy a szelek járásáról nincsenek részletes adatai, saját tapasztalataira támaszkodva igyekszik megállapítani, hogy „északról lefelé úgy Szolnok—Vámosgyörk vonaláig az északkeleti; Szeged—Szabadka vidékén a délnyugati; a Dunáig ugyanez és a nyugati—északnyugati szél az uralkodó.“ — A meteorológiai megfigyelések mást mondanak. Ezek szerint az Alföldön elsősorban az északi és

másodsorban a déli szelek, valamint ezek mellékirányai az uralkodók. De legyen szabad adatokkal szolgálnom.

A tavaszi szélirányok gyakorisága csökkenő sorrendben:

Budapest: *ÉNy*, *Ny*, *DK*, *DNy*, *É*, *ÉK*, *D*, *K*.

Kalocsa: *É*, *D*, *ÉNy*, *Ny*, *ÉK*, *DNy*, *K*, *DK*.

Szeged: *ÉNy*, *DK*, *D*, *Ny*, *É*, *DNy*, *ÉK*, *K*.

Túrkeve: *ÉK*, *DNy*, *É*, *D*, *Ny*, *ÉNy*, *DK*, *K*.

Zsombolya: *DK*, *É*, *DNy*, *Ny*, *Ny*, *ÉNy*, *D*, *ÉK*, *K*.

A nyári szélirányok gyakorisága csökkenő sorrendben:

Budapest: *ÉNy*, *Ny*, *DK*, *DNy*, *É*, *ÉK*, *D*.

Kalocsa: *É*, *ÉNy*, *D*, *Ny*, *DNy*, *ÉK*, *K*, *DK*.

Szeged: *ÉNy*, *DK*, *D*, *Ny*, *ÉK*, *É*, *DNy*, *K*.

Túrkeve: *É*, *ÉNy*, *ÉK*, *Ny*, *DNy*, *D*, *DK*, *K*.

Zsombolya: *ÉNy*, *Ny*, *É*, *DK*, *D*, *DNy*, *ÉK*, *K*.

Mínt hogy ránk nézve elsősorban a nyári és tavaszi szelek bírnak fontossággal, az őszi és téli szeleket ezért nem is tárgyalom. — A felsorolt adatokból látjuk tehát, hogy a Szeged vidékén az uralkodónak megtett délnyugati szél tavasszal a 6-ik, nyáron a 7-ik helyen áll. Nem egészen helyes *Béky* Albertnek következő megállapítása sem: „a Dunáig ugyanez (*DNy*) és a nyugati—északnyugati szél az uralkodó.“ — A fenti adatok és *Defant* térképei szerint ezzel szemben az egész Duna-Tisza-közén az északnyugati és északi szelek az uralkodók — a Bácska legdélibb részét kivéve. — A felső Tisza vidékén, a Tiszántúl felső és legnagyobb részén kb. a Maros vonaláig az északkeleti és északi szelek a leggyakoribbak. Délkelet felől kb. a Maros vonaláig érezteti hatását a kossava. — Zsombolya és Temesvár között egy szélváltó vonal húzódik északkeleti irányban a Marosig, itt északnak fordul és Kötegyán, Berettyóújfalú vidékén keresztül Debrecen felé tart, melyet egészen el nem érve északkelet-keletnek fordul. — Ezen vonaltól keletre a délkeleti és keleti szelek az uralkodók.

Talán nem érdektelen megemlítenem, hogy általában a környező hegyekből az Alföld felé tóduló szelek *Defant* szél-térképei szerint végeredményben nyugati eredetűek.

Fontos volna ismernünk a különböző irányú szelek erősségét, mert hiszen a szelek párarabló hatása éppen úgy, vagy

talán még nagyobb mértékben függ a sebességüktől, mint a páratartalmuktól. — Sajnos, csak Budapest és Túrkeve adatai állanak rendelkezésemre.

A tavaszi szelek csökkenő erősségi sorrendben:

Budapest: *ÉNy*, *Ny*, *DNy*, *É*, *ÉK*, *K*, *D*, *DK*.

Túrkeve: *ÉK*, *Ny*, *ÉNy*, *É*, *DNy*, *D*, *DK*, *K*.

A nyári szelek csökkenő erősségei sorrendben:

Budapest: *ÉNy*, *Ny*, *DNy*, *É*, *ÉK*, *D*, *K*, *DK*.

Túrkeve: *Ny*, *DNy*, *ÉK*, *É*, *D*, *ÉNy*, *DK*, *K*.

Tehát rendesen az uralkodó, vagy a mindig erős nyugati szelek a legerősebbek. — Az alföldi szelek azonban általában nem túlerősek. 2—4 m/sec között mozognak, tehát a fásítás szempontjából nagy veszélyt nem jelentenek.

Az Alföld fásítása mindezek szerint klimatikus szempontból lehetséges, tehát az Alföld a fatenyészetre nem kedvezőtlen. Minthogy azonban fásítási szempontból nem a jobbminőségű, mezőgazdasági művelés alatt álló területek, hanem a minienképen értéktelen, hasznavehetetlen, vagy minimálisan keveset produkáló sivar homokbuckák és szikes legelők jönnek elsősorban tekintetbe, — innen az Alföldfásítás problematikus volta. — Tehát nem klíma-, hanem mindenekelőtt talajkérdés. Nem is lehet másként, mert hiszen a klímát meg nem változtathatjuk, a klímával szemben mi nagybani fásítást sohasem végezhetnénk tartós eredménnyel, mint ahogy az orosz steppefásítási kísérletek is kudarcot vallottak. A már meglevő alföldi erdők szintén a talajkérdés fontossága mellett szólnak.

A talajt kell tehát minél jobban ismernünk, annak külső megjelenési formáit, belső sajátosságait, struktúráját. Alföldfásítási szaktársainknak, ha igazán eredményes és tanulságos munkát akarnak végezni, sohasem szabad megfélekedezniök arról, hogy a *jó erdész az állandóan nedves réteig ismeri talaját*. Végül ismernie kell az összes termőhelyi faktor, mint a növényéletet befolyásoló tényezők, erők eredőjeként jelentkező *ősnövényzetet*. Legyen az ősnövényzet az a szilárn bázis, amelyre talajosztályozásunkat felépíthetjük, legyen egy általános használt nyelv, melyen beszélve, egymást megérthetjük, amely megóv attól, hogy általánosságban tárgyalva félre-

értsük egymást. Legyen egy biztos útmutató, mely az alföldi termőhelyi viszonyok labirintusában tájékozást nyújt. A Szeged-vidéki viszonyokra már Kiss Ferenc, aki úttörő ezen a téren, adott ilyen irányú útmutatást, amely még kiegészítésre vár, hogy az összes homokos vidéken alkalmazható legyen. — Jelen cikkemben kísérletet teszek a tiszántúli, különösen a Hortobágy-vidéki szikesekre ilyen osztályozási alapot nyújtani, amely szintén kiegészítésre vár, hogy az összes szikes és szódás talajoknál ezen az alapon eligazodhassunk.

A következőkben felsorolom a termőhely minőségét is mutató jellegzetes növényasszociációkat, miket a vezérnövényekről nevezünk el. Egyúttal jelzem azokat a több-kevesebb jelentőséggel bíró vizes laposok és erek asszociációit, melyek a főtípussal párhuzamosan fordulnak elő.

Számokkal is jelölöm az egyes asszociációkat, hogy erősebben kidomborodjék a talajosztályozást, minőségi fokozatokat célzó jellegük. — De más okból is szükség van erre. — Úgy a talaj, mint a növényzet változásnak van alávetve, javul, vagy romlik. Hol a talaj, hol pedig a növényzet előzi meg a másikat az ilyen folyamatban. Előfordul tehát, hogy a növényzet faji összetétele nem mutatja teljes hűséggel a talaj minőségét. Már a következő, vagy még az előző fokozatot jelzi, de a gyakorlott szem mégis meg tudja állapítani a helyes fokozatot.

I. *Cynodon dactylon*. — *Poa augustifolia* ass. (+ *Festuca pseudovina* (0—30%), *Potentilla reptans*, *Plantago lanceolata*, *Achillea setacea* és *collina*, *Trifolium repens*, *Ononis spinosa*, *Fragaria elatior*, *Thymus*, *Centaurea pannonica*, *Carduus acanthoides* stb.)

Vizes laponon. — *Glyceria poiformis*. — *Alopecurus pratensis* ass. (+ *Heleochoa alopecuroides*, *Lysimachia nummularia*, *Mentha pulegium*, *Agrostis alba* stb.)

II. 1. *Achillea setacea* és *collina*. — *Plantago lanceolata* ass. (+ *Festuca pseudovina* (30—60%), *Potentilla reptans*, *Cynodon dactylon*, *Euphorbia cyparissias*, *Eryngium campestre*, *Inula britannica*, *Cicorium intibus* stb.)

Vizes laposokon: *Agrostis alba*. — *Mentha pulegium* ass. (+ *Heleocharis*-ok, *Heleochoa alopecuroides*, *Alopecurus*

pratensis, *Inula britannica*, *Beckmannia eruciformis*, *Lysimachia nummularia* stb.)

II. 2. *Festuca pseudovina*. — *Inula britannica* ass. (+ *Achillea setacea* és *collina*, *Plantago lanceolata*, *Poa crispera*, *Polygonum aviculare*, *Polycnemum arvense*, *Scorzonera tenuissima*, *Artemisia monogyna* stb.)

Vizes laposokon: *Agrostis alba*. — *Beckmannia eruciformis* ass. (+ *Heleocharis-ok*, *Mentha pulegium*, *Inula britannica*, *Alopecurus geniculatus* stb.)

III. 1. *Festuca pseudovina*. — *Artemisia monogyna* ass. (+ *Scorzonera tenuissima*, *Poa crispera*, *Polygonum aviculare*, *Bupleurum tenuissimum*, *Polycnemum arvense*, *Inula britannica*, *Eragrostis pilosa*, *Statice Gmelini* stb.)

Vizes laposokon: *Beckmannia eruciformis*. — *Alopecurus geniculatus* ass. (+ *Agrostis alba*, *Heleocharis-ok*, *Plantago tenniflora*, *Mentha pulegium*, *Inula britannica*, *Artemisia monogyna*, *Polygonum aviculare*, *Pholiurus pannonicus* stb.)

III. 2. *Festuca pseudovina*. — *Statice Gmelini*. — *Camphorosma ovatum* ass. (+ *Polygonum aviculare*, *Scorzonera tenuissima*, *Poa crispera*, *Artemisia monogyna*, *Eragrostis pilosa*, *Atropis limosa*, *Kochia prostrata* stb.)

Vizes laposokon: *Beckmannia eruciformis*. — *Bolboschoenus maritimus* ass. (+ *Agrostis alba*, *Polygonum aviculare*, *Atropis limosa*, *Plantago tenuiflora*, *Pholiurus pannonicus*, *Salsola soda* stb.)

IV. *Camphorosma ovatum* ass. (+ *Atropis limosa*, *Nostoc commune*, *Kochia prostrata*, *Polygonum aviculare*, *Poa crispera*, *Statice Gmelini*, *Matricaria chamomilla* stb.)

Vizes laposokon: *Bolboschoenus maritimus* ass. (+ *Salsola soda*, *Plantago tenuiflora*, *Beckmannia eruciformis*, *Heleocharis-ok* stb.)

Ezek azok a növényasszociációk, miket általában a tiszántúli szikeseken találunk.

A ma érvényben levő kémiai osztályozás alapját a talaj összes só- és szódatartalma adják meg. Minden talajosztályozás célja, hogy lehetőleg gyakorlati útmutatást is tudjon adni a terület használhatóságát illetőleg növénytermelési szempontból. Tehát akár a mezőgazdaság, akár az erdőgazdaság szem-

pontjából tekintjük az osztályozást, mindig növénytermelés a cél. Minthogy pedig a mi szempontunkból számításba jöhető szikes területek többnyire legelők, az osztályozás legkézenfekvőbb, legegyszerűbb módja az ősnövényzet alapján való osztályozás, ha igyekszünk összefüggést keresni, illetve harmóniát teremteni a talajtani osztályozás, az ősnövényzet növényösszetevőit, a termelni szándékolt kultúrnövény, jelen esetben az ültetendő fás növények, továbbá a szükséges talajmegtartás és ültetési módok között. A talajtani osztályozás egyes összetevők, alkatrészek, tulajdonságok alapján a talajt megismerni, elbírálni, részekből az egészre következtetni. A növényösszetevők többet mondanak, mert nemcsak az egyes összetevőket, talajalkatrészeket jelzik, sőt nem is magát a talajt, hanem ennél is többet, — a termőhely minőségét, természetét mutatják. További előnyei, hogy a terepen gyors tájékozást nyújt, hogy segítségével területünk gyorsan térképezhető (amint e cikk írója az egész Hortobágy vidékét ezen az alapon térképezte), hogy a terület rövid botanikai vázolásával már többet mondunk, mint egyéb hosszaléírással. Hátránya, hogy feltört talajon csak igen korlátozott mértékben használható. Mindenesetre az egyes osztályozási módok értékét, illetve a végleges osztályozási alapot a kísérletek fogják végérvényesen megállapítani.

Béky Albert hosszaléabban vázolja 'Sigmond Elek leírása után a szikeseket — állítólag az én felhívásom alapján, amit ugyan az én cikkemből a legjobb akarat mellett sem lehet kiolvasni. Mégis indokoltnak tartanám eljárását abban az esetben, ha legalább igyekezne belőle újabb, az erdészeti gyakorlat számára valami hasznos következtetést levonni, bár tudtommal annakidején a szikes vidékeken működő alföldi szaktársaink hivatalból megkapták 'Sigmond Elek könyvét. Közbeszótt saját megállapításai ninesenek mindenkor tévedés nélkül, illetve tévedésekre adnak alkalmat, hogy csak egyet említsek: „A szikben aránylag kevés az agyag, viszont aránylag sok benne a homok, amit a fizikai tulajdonság után nem gondolnánk.“ Valóban csodálatos volna, ha így volna. Ezzel szemben a tény az a szikesekben mindig jóval több az agyag (20—45%), mint a szomszédos nem szikes talajban, ellenben

a vizet áteresztő homok (0.2 mm-nél nagyobb átmérővel, mert hiszen az ú. n. vízzáró homo ka fizikai tulajdonságokra nem bír döntő befolyással) rendkívül kevés, rendszeren csak tizedszázalékokban fejezhető ki. Ezekre van adat bőven 'Sigmond könyvében.

Ami pedig a növények alapján való osztályozást illeti, mint fentebb láttuk, kissé nehezebb és komplikáltabb valami, mint azt *Békly* Albert cikkéből gondolhatnók.

Még megjegyezni kívánom, hogy az általam felállított osztályozás meglehetősen összevág 'Sigmond Elek kémiai osztályozásával. Teljesen azonban természetszerűen nem fedheti, mert a botanikai osztályozásnál érthető módon, növényélet-tani szempontból a felső talajrétegek bírnak legnagyobb jelentőséggel.

Ami az ültetendő fajokot illeti, utalok előre cikkemre. — Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan rá kell világítanom egy jelentőségében rendkívül fontos, a németek által más viszonyok között már régóta kultivált, nálunk meglehetősen elhanyagolt problémára, — a *gyökérproblémára*. Különösen szélsőséges viszonyok között — silány homokos és szikes talajokon — óriási jelentőséggel bír, hogyan viselkedik az egyes fajok gyökérzete a talajjal szemben. Nem tudom eléggé hangsúlyozni a kérdés fontosságát, mert hiszen ilyen irányú kutatásunk elválaszthatatlan a talaj alaposabb megismerésétől s viszont feleletet fog adni arra a kérdésre is, van-e ugyanazon és a különböző fajok gyökérzete között harc s ha igen, milyen körülmények között s mik ennek tanulságai.

Bár ezen a téren még nem sok tapasztalattal rendelkezünk, de már is tisztábban látunk, mint eddig. (Homokon tudomásom szerint Kiss Ferenc végez ilyen vizsgálatokat.) — Szikes agyagtalajokon közepes viszonyok között a zöldjuhar-, amerikai köris- és gledicsia-ültetések mutatják a leggyorsabb fejlődést. Ha gyökérzetüket vizsgáljuk, mindháromnál élesen megkülönböztethető két emeletet találunk. A felső emeletet 6—7 cm mélységben a főgyökérből örvösen kiinduló táplálékfelvevő, rendkívül gazdagon elágazó és vízszintesen elterülő mellégyökerek hálózata alkotja. Az alsó emeletet a 18—20 cm mélyen, teljesen széjjelégazódó főgyökér vízszívó mel-

lékgyökerei képezik, amelyek azonban szintén nem tudnak mélyre hatolni. (40—50 cm.) A felső emelet a megmunkált rétegben, vagy közvetlen alatta terül el és finom elágazódása képessé teszi a csemetét a legkisebb csapadék és harmat kihasználására. Ezen gyökérvizszonyok nem jósolnak ezen három fajnak a szikesen hosszú életet. De éppen rövidebb életkoruk s ezalatt tanúsított gyorsabb növekvésük, továbbá lazább lombozatuk védőállományul javasolja őket.

Itt újból ki kell emelnem az amerikai kőris igénytelenségét és sokat vitatott fontosságát. Jelentősséggel bír a szikes területeken kívül az olyan árterületeken, melyeket a víz magasan el szokott önteni. Ilyen helyeken, ha minden fát megfojt is a víz, az amerikai kőris megmarad. Ezt példák igazolják.

A nyárfák gyökerei már valamivel mélyebben (bár még mindig sekélyen) fejlődnek ki. Táplálék-felvevő gyökereik általában 20 cm. mélységben mozognak. A lefelé irányuló gyökerek 55—65 cm-ig jutottak a rendelkezésükre állott két év alatt.

A többi faj táplálékfelvevő gyökérszete általában (mezei szil, vénic szil, vadkörte, amerikai dió, szofóra, olajfűz, tamariska) 30 cm. mélységben terjeszkedik. Legmesszebbre nyúlnak a nyárfák, tamariska és mezei szil gyökerei. (2·0—2·20 m) Legmélyebbre hatol a tamariska és az olajfűz s többnyire már az első évben belejutnak, vagy át is törik a szikfokot (70—90 cm.), ami az annyira kötött szikes agyagban igen nagyjelentőségű.

Sajnos, a püspökladányi kísérletek csak kétévesek s így idősebb ültetések nem volt módomban vizsgálat tárgyává tenni. Remélem azonban, hogy újabb beosztásban szélesebb körben lesz alkalmam hasonló vizsgálatokat végezhetni.

Békly Albert kétségbevonta előző cikkemben tett következő kijelentésem helyességét: „A természet vegyesállományú erdőt mutat bokrokkal,“ ... „amit utánoznunk kell.“ — Aki az Alföld steppeszerű vidékeinek erdősítéséhez akar a természettől példákat ellesni, az ne menjen a hegyvidékre, maradjon csak a síkságon, ott is talál példát. De csak az lehet a jó példa, amelyik hasonló körülmények között született. Hiába tekintem én ideálisnak a Felvidék nedvesebb klíma és jobb

talajviszonyok mellett fejlődött erdők eszményi állapotát, ha ugyanazt az Alföld kevésbé nedves klímája és rossz talajviszonyai között soha el nem érhetem. Mászt mutat ott a természet s mást kell tapasztalunk itt — és mindkettő természetes. Tehát a vegyesállományú és bokros erdő nem csupán a leromlás, vagy lerombolás eredménye, hanem lehet természetes növényzövetkezet és így is van. A természet az erdőklíma, illetve erdőtalajok határán mindenütt elsősorban cserjékkel, bokrokkal operál. Az orosz steppe szélein egész sereg cserjét és bokrot ír le *Kossovitsch* (Die Schwarzerde), mint az erdő hírnökeit: *Caragana frutescens*, *Amygdalus nana*, *Prunus chamaecerasus*, *Spiraea crenifolia*, *Cytisus biflorus*, *Prunus spinosa*, *Prunus insitia*, — *Rhamnus cathartica*. — *Glinka* (Die Typen der Bodenbildung) a következőket írja: „Beobachtungen in der Natur (Tanfiliew) erwiesen, dass die der Steppe sich bemächtigenden Waldungen als *Vorläufer* solche Baumarten in die Steppe senden, denen es leicht fällt, den Salzgehalt des Bodens zu vertragen. Zu diesen Baumarten gehören *Prunus spinosa*, *Pyrus communis*, *Pyrus malus*, *Rhamnus cathartica*, *Acer tataricum*, *Ulmus suberosa* — und endlich die Eiche.“ Tehát mindenütt elől a cserjések, bokrosok, majd a ritkás ligetes erdő, végül a zártállományú erdő, amint ezt Gräbner „Pflanzengeographie“-jában s Jávorka „Magyar Flóra“-jában is látjuk. — És mindez az adott viszonyok között természetes. Ezt mint ilyet írják le és tárgyalják úgy a növénygeográfusok, mint a pedológusok. Ezen növényzövetkezetek természetes voltában senki nem kételkedik.

A hazai duna—tiszaközi homokbuckák erdőelőfutárjai a soványabb kifúvásokon a *Salix rosmarinifolia*, a száraz bukkatetőkön a *Juniperus communis*, — Déloroszsországi *Tamarix tetrandra*-ja mind nemesak hírnökei, de előretolt bástyái is az erdőnek. Bugacon számos esetben láttam, amint a *Juniperus*-ok védelme alatt egy-egy fa szépen kifejlődött, míg egyedül csak sinylődött s végül elpusztult.

Ezek azok a példák, amelyek az erdőtelepítésre legmoshatóbb viszonyok között, a szikeseken egyenesen parancsolják a bokrosok kultiválását. Tehát újból hangsúlyozom, kövessük a természetet, válasszuk az ő útját. Segítsük elő, de tartsuk be

a természetes fejlődést, csak siettessük az előbbrejutást. Nekem sem ideálom a bokros erdő, csak egy lépcsőfoknak tekintem, amelyen át akarom elérni a végcél, a zártállományú erdőt. Azonban a természetben nincsenek ugrások s aki ezzel nem számol, súlyosan csalódhat.

✕ Én tehát a szikéseknek az erdő számára leendő meghódításához a legegyszerűbb és legtermészetesebb eszközként ajánlom a bokros telepítését. — Erre a célra az eddigi tapasztalatok szerint legjobbnak látszik a *Tamarix tetrandra*, amely rendkívül ellentálló úgy a tápanyagszegénység, mint a talaj szárazsága és nagymérvű kötöttségével szemben. Gyökerei, mint a drót fúrják át a legkeményebb oszlopokat is (oszlopos szerkezetű szikéseknél). Igen könnyen szaporítható s telepíthető simadugványokkal. Gyorsan elbokrosodik, ágai szétterülnek s beárnyalják, védik talajukat. Valóságos áldás a szikéseken, kitünő s hálás eszköz az erdész kezében. Telepíthetjük önállóan, bokrosnak, amikor tisztán a talaj előkészítése, javítása a cél. Telepíthetjük fajokkal vegyesen, bokros takarás, hogy vele a talajt s ezzel a közét ültetett fajokot védjük. A talajelőkészítést illető általános elvekre vonatkozólag utalok az előző cikkemre. Itt külön csak a szalmatakarásra térek ki, mint amelynek a kötött agyagos szikésen nem sok jövője van. Kísérletek igazolják, hogy a gyakori talajtisztogatás és porhanyóntartás összehasonlíthatatlanul jobb eredménnyel jár, mint a szalmatakarás. Ennek valószínű magyarázata, hogy a csupaszon hagyott, de gyakori művelés alatt (ekekapálás) álló talaj tavasszal hamarabb felmelegszik, a gyökérzet hamarabb indul fejlődésnek s a téli nedvesség felhasználásával az esetleges nyári szárazságig erőteljesebben kifejlődhet. A növény táplálkozását lehetővé tevő baktériuméletre a talaj szellőztetése, porhanyóntartása rendkívül kedvező. Ezzel szemben a betakart terület csak nagyon sokára tud felmelegedni. A takarás előtt megmunkált felső talajréteg ismét összeülekszik. A nagyon kötött és szikesebb foltokon a talaj a szalma alatt állandóan hideg és túlnedves. Lehetfelelné válik a talaj szellőzése s ezzel a baktériumok élete. Végül kedvez a takarás az igénytelenebb gyomok fejlődésének, amiknek irtása igen költséges, vagy alig lehetséges.

A következőkben röviden, csak vázlatosan igyekszem az eddigi tapasztalatok szerint kapcsolatot létrehozni a fent leírt osztályozás, az ültetendő fafajok és az erdősítési munka között.

I. Mezőgazdasági köztes használat (tengeri, dinnye, répa) mellett — kocsányos tölgy, magas köris, mezei szil, fekete dió, kanadai nyár.

II. 1. Mezőgazdasági köztes használat (dinnye, répa) mellett — kocsányos tölgy, mezei szil, fekete dió, kanadai nyár, fehér nyár, maklura, szofóra.

II. 2. Lehetőleg javítással (digó föld, mézsiszap) inezőgazdasági köztes használat mellett (répa és borsó) — mezei szil, vadkörte, olajfűz, kanadai és fehér nyár, cser. — Javítás nélkül védőállomány (amerikai köris, zöldjuhar, kanadai nyár), vagy bokros takarás mellett — mezei szil, cser, vadkörte.

III. 1. Lehetőleg javítással védőállomány (amerikai köris, zöldjuhar) mellett, vagy javítás nélkül bokros takarás mellett — vadkörte, mezei szil, olajfűz, — vagy csak bokros.

III. 2. Csak javítás mellett és így is csak bokros jöhet tekintetbe.

A vizes laposokról, amennyiben lehetséges, a vizet levezetjük. Egyébként lehetőleg már egy évvel előbb félszáraz állapotban (inkább száraz legyen, mint nedves) felszántjuk. Többszöri összeszántással minél magasabb bakhátakat alakítunk, közben gyakran megtárcsázzuk és ősszel beültetjük. Az I és II. osztályokban — kanadai és fehér nyár, mezei szil, kocsányos tölgy, cser és vadkörte jönnek figyelembe. A III. osztálynál csak — mezei szil, vadkörte, olajfűz, amerikai köris, fehér és törékeny fűz, tamariska telepíthető a siker reményében. Száraz állapotban gyakran tisztogassuk ekekapával. Amennyiben ez nem igen volna lehetséges, minél sűrűbben ültessük be, hogy a füvek ellen valamiképen védelmezzük.

Ezzel kapcsolatosan rátérek a sűrű és ritka ültetés kérdésére. *Béky* Albert minden körülmények között a minél sűrűbb ültetést ajánlja, hogy a talajt a gyorsan záródó fiatalos mielőbb beárnyalja, mert „az erdőnek a talajt teljesen árnyaló sűrűségű település (fiatalos) felel meg.“ — „Másik ok, amiért a

természet milliószámra sűrűn keleszti a csemetéket az, hogy legyen miből válogatni.“ — „Elöttem egészen világos, hogy az erdő szempontjából nem tudunk elég sűrűn telepíteni.“ — Az Alföldön még normális talajra sem merném ezt ily határozottan követendő például felállítani, mert hiszen mindenképen sokszorosan több csemetét ültetünk és kell is ültetnünk, mint amennyi a vágáskort eléri, tehát a természetnek módjában áll válogatni, csak a túlnagy anyagban való válogatás ne menjen az állomány, a fatömeg rovására, azaz az erdő talajában rejlő felhasználható energiából ne fogyjon, ne pazarlódjék el tűlsok az egymásközti harcra, illetve a tűlsok vetélytárs ne fogyasszon túlnagy mértékben a küzdelemben mégis többet kibírók rovására. A természetnek nincs más módja a fajok fentartásának biztosítására, minthogy minél több magot termel és vet. Ezt az Alföldön is megteszik a fák s a természetes felújulás mégis ritka. Mi következik ebből? Az, hogy az embernek segítenie kell a természetet. Ez a segítség pedig a talajnak megfelelő előkészítésében s továbbra is a csemeték megerősödéséig, záródásáig, 3—5 évig állandó megmunkálásából és porhanyón tartásából álljon, ami pedig csak aránylag ritkább ültetés mellett lehetséges, — mert hiába, úgy a silányabb homoktalajoknál, de különösen a szikeseknél a talajt jól elő kell készíteni a fásítás, az erdő számára s ha már ott van a fiatalos, még mindig kell ápolnunk, hogy az aztán tovább javíthassa, tovább ápolhassa a lassan erdőtalajjává fejlődő steppe talajt. Ezt azért kell hangsúlyoznom, mert nem tartom kellő helyen alkalmazottnak *Béky* Albert következő megjegyzését: „...minthogy az erdő talaját nem az ember, hanem a faállomány hozza jókarba, tartja ilyenben és javítja.“ Ne felejtjük el soha, hogy itt egyelőre még nem lehet erdőtalajról beszélni, még csak silány mezőségi talajunk van, melyet fokozatosan kell erdőtalajjává alakítanunk, ahol első teendő a mezőségi füves növényzet kiirtása, távoltartása s a talaj fizikai, esetleg kémiai tulajdonságainak lehető megjavítása és jobb karban tartása, — amikre nincs szükség az igazi erdőtalajon. — A túlsűrű ültetés mellett a talaj — ha külön nem említem, mindig szikes talajról beszélek — hamarosan összefolyik, befüvesedik, mielőtt az állomány záródna annál is inkább, mert rende-

sen feltört, felszántott szikes légelő talajába ültetünk, melynek füvei gyorsan kiujulnak s a megbolygatott talajon annál bújában nőnek s szívósan küzdenek fennmaradásukért a csemeték rovására, melyeket végül is elfojtanak. — A művelés megtisztítja, jókarban tartja a talajt, de az állományt is, mert az egyedek jobb talajviszonyok mellett, gazdagon elágazó erőteljesebb gyökérrzel gyorsabban, erőteljesebben fejlődhetnek. Az így megtisztított, 4—5 évig jókarban tartott és fokozatosan javuló talaj lassanként teljesen beárnyalódik s ezzel a fiatalos előnyösen megváltoztatott talajviszonyai állandósulhatnak, illetve most már természetes úton tovább javulhatnak, — de ennyit a siker érdekében feltétlenül meg kell tenni.

✗ Tehát a szikesfásításnál csak mérsékelt sűrűség alkalmazását tartom indokoltnak. Hogy végre a sűrű és ritka ültetés kérdésében túl jussunk az általánosságban való vitatkozásra, egy táblázatos összeállításban próbálok a kérdésnek a gyakorlatban való rögzítésére kísérletet tenni.

A táblázatban szerepelnek a fent megállapított talajminőségi osztályok, természetesen a IV. osztály kivételével, mely annyira rossz, hogy fásítási szempontból nem jöhet tekintetbe.

Ültetendő fajok	A szikes talaj minőségi osztálya									
	I		II ₁		II ₂		III ₁	III ₂		
	köztes használat mellett	csak műveléssel	köztes használat mellett	csak műveléssel	köztes használat mellett	csak műveléssel	csak művelés és javítással	csak művelés és javítással		
1. Nyár-cs.	2·0/2·5 1151	2·0/2·0 1439	1·5/2·5 1535	1·8/1·8 1776	1·2/2·0 2398					
2. Juhar-cs.	1·1/1·6 3270	1·25/1·25 3680	1·0/1·5 3837	1·1/1·1 4756	0·75/1·5 5115	1·0/1·0 5755	0·9/0·9 7105			
3. Szil-cs.	1·0/1·5 3837	1·1/1·1 4756	0·75/1· 5115	1·0/1·0 5755	0·6/1·5 6394	0·9/0·9 7105	0·9/0·9 7105			
4. Bokrok					0·5/1·5 7673	0·5/1·0 11·510	0·5/0·1 11·510	0·5/1·0 11·510		

A táblázat feltünteti az ültetés sűrűségét (csemete- és sor-távolságot, csemetemennyiséget 1 k. h.-on) fafajok szerint.

1. Nyár-csoport: kanadai és fehér nyár. — 2. Juhar-csoport: zöld, mezei és korai juhar, amerikai kóris, gledicsia, szó-fóra, olajfűz. — 3. Szil-csoport: mezei szil, fekete dió, cser, kosányos tölgy, vadkörte. — 4. Bokrok: tamariska, kökény, amorfa.

Négyzetes hálózatot ajánlok ott, ahol nincs mezőgazdasági köztes használat, hogy az ültetés ekekapával keresztül-kasul művelhető legyen. A mezőgazdasági közteshasználatnál célszerűnek gondolom, ha a sorokat kelet-nyugati irányban ültetjük, ezzel a sorközök talaját jobban megvédjük úgy az erősebb napsütéstől, mint az uralkodó szélről.

Az ültetés sűrűségével kapcsolatosan a homoktalajokra nem terjeszkedem, de kénytelen vagyok mégis érinteni *Matu-sovits* Péter legutóbbi hozzászólása miatt. — „Az az állítás, hogy silányabb talaj nem bírná el táplálékkal a sűrűn ültetett csemetét, mint azt Magyar Pál, az E. L. május havi füzetében állítja, nem bizonyítható.“ — Sohasem állítottam. Szórolszóra ezt írtam: „A tápanyagban és nedvességben egyaránt szegény homokos talajok nagy mennyiségű, tehát sűrűn ültetett csemetét nem tudhatnak felnevelni.“ Ilyenek alatt pedig értem azokat a talajokat, melyeket a *Fumana procumbens*, *Alyssum tortuosum*, *Zinum glabrescens* és *hirsutum*, *Stachirecta*, *Potentilla arenaria*, *Achillea pectinata*, *Seseli hippomarathrum* jellemeznek. Ezeken a talajokon is csak a mérsékelt sűrű ültetés indokolt megfelelő talajmunka mellett. — A szakirodalomban régen megállapított tény, hogy a tápanyagszegénység, vagy csak egy tápanyagban fellépő hiány is, valamint a talajnak vízben való szegénysége a növényt erőteljesebb gyökérképződésre ingerli, hogy a talaj minél nagyobb tömegében keresse fel a gyökérzet azt, amire a növénynek szüksége van. A leírt homokos talajon fennáll úgy a tápanyag-, mint a vízhiány, amely hiányt a sűrű ültetés még növelne. Ilyen talajokon azonban tudomásom szerint még senki nem telepített sikerrel erdőt, egyedül *Kiss Ferenc* s neki, azt hiszem, ugyanez a véleménye.

Matusovits Péter így folytatja cikkét: „Mert ugyan ki állíthatja azt, hogy mondjuk 0,25 m²-nyi területet elfoglaló gyökér befolyással bírna a föle 1 méternyire levő másik csemete gyökerére? — Ezt valóban senki nem állíthatná, ha ez volna a tény, — azonban a gyökérvizsgálatok mást mutatnak különösen a sovány talajon, főleg pedig a homokon. Nálam a püspökladányi kötött szikes talajon a kiültetett csemeték gyökérzete már az első évben eléri általában az 1.0 m²-nyi területet, a második évben pedig rendszeren meghaladják a 2.0 m²-t, de vannak, amelyeknek egy-egy gyökere hosszabb 2 m.-nél (kanadai nyár, mezei szil, tamariska). — Az általam vizsgált fajok: mezei szil, vénic szil, szofóra, vadvörte, olajfűz, fekete dió, amerikai kőris, zöldjuhar, bálványfa, kanadai és fehér nyár, tamariska. — Tehát ha erősen kötött talajon ily gyorsan tud nőni a gyökérzet, még messzebb kell nyúlnia a laza homokon, különösen ha az sovány.

Egyébként cikkéhez még csak azt kívánom megjegyezni, hogy az adatoknak pusztá felsorolása még nem perdöntő az erdei fenyő nagyobb mértékben való telepítésének ajánlásához, mert hiszen újabban *Kiss Ferenc* is ajánlja, de csak korlátolt mértékben s azt is megmondja, hová. Az olyan példák tehát, amelyek nem indokolt helyen jelzik előfordulását, nem bírhatnak nagyobb értékkel. — A termőhelyet mindig pontosabban kell körülírni.

✱ És most ismét visszatérek befejezésül a szikesekre. Hangsúlyozni kívánom újra, hogy amikor oly kiváló természettudósok (*Kerner*, *Degen*, *Cholnoky*, *Thaisz* stb.) véleménye szól a szikesfásítás lehetősége ellen, akkor nekünk nem szabad alapos tanulmányozás és bőséges tapasztalat nélkül érzék és más viszonyok között szerzett példa alapján sietni a jó tanácsok adásával. Inkább várjunk egy kicsit és gyűjtsük a tapasztalatokat, inkább késsen a jótanács, minthogy elhamarkodva ajánljunk olyat, amit még nem láttunk kipróbálva. Árthatunk vele úgy az ügynek, mint saját magunknak. — Tehát, végül is ezzel fejezem be, — minél alaposabb tanulmányozást, megfigyelést és mindenek felett minél több kísérletet!!

Irodalom:

1. *Büsgen* : Bau und Leben unserer Waldbäume.
 2. *Detaut* : Die Windverhältnisse im Gebiete der ehemaligen Öst.-Ung. Monarchie. 1924.
 3. *Glinka* : Die Typen der Bodenbildung.
 4. *Graebner* : Pflanzengeographie.
 5. *Kossowitsch* : Die Schwarzerde.
 6. *Mayr* : Waldbau.
 7. *Róna Zs.* : Éghajlat. Magyarország éghajlata. 1907—9.
 8. *Réthly A.* : Időjárás és éghajlat. 1921.
 9. *Schimper* : Pflanzengeographie auf physiologischer Grundlage.
 10. *Sigmond E.* : A hazai szikesek és megjavítási módjaik. 1923.
 11. *Zsilinszky és Treitz* : A szikes talajok megjavítása. 1924.
-
-

Egyesületi életünk felvirágoztatása.

Országos Erdészeti Egyesületünknek, a magyar országos erdőgazdasági érdekek ma egyedül hivatott képviselőjének minden időkben jellegzetes sajátsága volt, hogy szellemi és anyagi erőforrásait nem az anyagilag független erdőbirtokos osztályból, hanem *elsősorban a tisztviselő sorban, nehéz anyagi gondok között élő erdőmérnöki karból* merítette.

Megérthető ez részben azért, mert tagjaink zömét az összetartozás érzésében egybeforrott erdőtishti kar alkotja.

Érthetetlen ez a *szorosabban vett közérdekből*, amidőn az a társadalmi osztály vonul vissza az *aktív* együttműködéstől, amely erre anyagi helyzeténél, függetlenségénél, társadalmi tekintélyénél fogva hivatva volna, még inkább érthetetlen azonban ennek a társadalmi osztálynak *önös érdekéből is*, amikor távol marad olyan társadalmi egyesülestől, melynek keretében sokszor legvitálisabb érdekei forognak kockán.

Míg a Kárpátok erdősegeit el nem képesek voltak tőlünk, így is éltünk, mert akkor még az összetartozás érzése erős volt, anyagilag tehetősebbek és *elegen* voltunk. Bár csendben működött egyesületünk, de nem eredménytelenül, mert egyesületünk alapítói — el kell ismernünk — annakidején igen tekintélyes anyagi erőforrások biztosításával megadták a lehetőséget annak, hogy egyesületi életünk az erdőbirtokos osztály visszavonultsága ellenére is viruljon.

Ebben a csendes megelégedettségben talán nem is vettük észre, vagy nem akartuk észrevenni, hogy mi *egyoldalúan viseljük* a magyar erdőgazdaság egyedüli érdekképviselőtének nem egészen súly nélküli igáját.

Most azonban, amikor az összetartozás érzését már csak a viszonyok megváltozása is meglazította, amikor anyagilag mi is szegényebbek lettünk, amikor számunk felére apadt... most érezzük igazán a félrebillent egyensúly következtében előállott egyenlőtlen túlterhelés elviselhetetlen nyomását.

Semmivé lettek nagyértékű pénzalapítványaink, hosszú időn keresztül megszűnt hasznothajtvá lenni mindenkori büszkeségünk, egyesületi székházunk is.

Mindenikünknek át kell éreznie, hogy itt gyökeres orvoslásra van szükség.

Első teendő volna a szenvedett vérvesztéséget pótolni, vagyis tagjaink számát növelni.

Nézzünk itt kissé a rideg számok sokat mondó tömkelegébe.

Boldogult *Winkler* Miklós tagtársunk buzgólkodásának köszönhetjük azt az erdőgazdasági vonatkozású fáradságos összeállítást, amelyet „*Magyarország földbirtokosai és földbérlei* (gazdacímtár)“ (1925.) című statisztikai kiadványból közvetlen halála előtt szerkesztett össze. Ezt az értékes munkát más alkalommal lesz módomban közelebbről ismertetni, ezúttal azonban csak egy, kivonatos összeállítást készítettem abból olyan célzattal, hogy összehasonlítást tehessünk a megcsonkított országrészen lévő erdőbirtokosok száma és egyesületünk erdőbirtokos tagjai között.

Az adatokban lehet némi kis eltolódás, de nagy vonásokban, további fontos következtetések levonására feltétlenül alkalmas. Ezek szerint:

27 — 10.000 k. holdon felüli erdőbirtokos — közül nem tag 9, vagyis 33%.

25 — 5001—10.000 kh-as erdőbirtokos — közül nem tag 15, vagyis 60%.

95 — 2001—5000 kh-as erdőbirtokos — közül nem tag 69, vagyis 72%.

87 — 1001—2000 kh-as erdőbirtokos — közül nem tag 71, vagyis 81%.

183 — 501—1000 kh-as erdőbirtokos — közül nem tag 175, vagyis 95%.

végül 804 — 101—500 kh-as erdőbirtokos — közül nem tag 794, vagyis 98%.*)

Összesen: 1221 — 100 k. holdon felüli erdőbirtokos közül mindössze 88 erdőbirtokos tagja az Országos Erdészeti Egyesületnek, vagy másképp 417 — 500 k. holdon felüli erdőbirtokos közül 339 erdőbirtokos nem tartja szükségesnek, hogy az országos erdőgazdasági érdekek istápolója legyen.

*) Megjegyzendő, hogy a két utolsó kategóriából 294 erdőbirtokos községi, közbirtokossági és volt úrbéres közbirtokossági erdők tulajdonosára esik.

Megdöbentő számok ezek, de egyben *vigasztalók* is.

A részvétlenség mértékének megállapításánál valóban *megdöbentők*, a közvetlen jövő feladatának meglátásánál pedig *vigasztalók*.

Nem ringatom magam illuziókban, de mégis úgy érzem, ha céltudatosan megszervezett *személyes* agitációval elsősorban lelkes tagtársainkra háramló munkamegosztással az eddig kívülálló erdőbirtokosoknak csupán egynegyed részét sikerülne egyesületünk tagjai közé bevonni, máris elértük volna boldogulásunk útjának első határjelzőkövét, annak lehetővé tételét, hogy *egy kiválasztott fiatal szaktársunk teljes szellemi és fizikai erejét az egyesületi érdekek, a magyar erdőgazdaság egyetemes érdekeinek szolgálatába állíthassa.*

Ez a punctum saliens. A többi magától jön. Ha ez megvan, lehetővé lesz téve az is, hogy az egyesület lassankint teljes mértékben megfeleljen *egyéb erkölcsi és anyagi kötelezettségeinek* is, mert egy teljes munkaerejével és idejével szabadon rendelkező munkaerőnek módjában lesz tovább építeni azt az utat, amelyet *el kell érniünk.*

Igazol ebben a feltevésemben egyik széleslátókorú*) nagy politikusunk éles megfigyelése, amelynek ismételt közreadása ma sem lesz hiábavaló. Szerinte úgy szokott történni a magyar közéletben, hogy: „*az első lelkesedés ellobbanása után nálunk az egyesületi munka rendszerint rászakad egyetlen kitartóbb ember: az ügyvezető igazgató, vagy a főtitkár vállaira s így abból, ami mint egyesületi, mint kollektív akció indult, egyéni, individualis munka lesz.*“

Ez a helyes diagnózis. Minálunk is múlhatlanul szükség van az anyagi helyzetünk következtében részben elvesztett individuális munkának mielőbbi pótlására.

*

Az anyagi helyzet megjavításának irányában további mérföldkö lehetne az *aránylagos teherviselés* elvének valamilyen formában való keresztülvitele.

Hogy ez szükséges, igazságos és méltányos lenne, ahhoz kétség nem fér.

*) Gróf Klébersberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Egyedül a kivitel módja nehéz.

Tisztában vagyok azzal, hogy nincs jogunk ahhoz, hogy a hatósági jogkörrel felruházott *kamarákhoz* hasonlóan progresszív alapon, kötelezően állapítsunk meg valamelyes magasabb, új hozzájárulást.

De kényszerhelyzetben vagyunk. Ha nem akarunk elmaradni a közgazdasági élet iramától, ezt a kérdést mégis csak meg kell valahogy oldanunk.

A kormány az aránylag enyhébb sorsesapásokkal sújtott rokon *mezőgazdaság* részére, a miénknél sokkal életképesebb, erősebb társadalmi szerve mellett gondoskodott egy másik, — lényegében *teljesen azonos célt szolgáló* — félig-meddig hatósági jogkörrel is felruházott szervről, *melynek anyagi boldogulását törvényes kényszerrel mindenkorra biztosította.*

Nem vitatom itt ennek a szervnek szükségességét és a meglévő életképes szerv mellett való létjogosultságát, ami felett bizonyára igen érdekes elmefuttatást lehetne rögtönözni. Ez nem tartozik mireánk.

Itt csak a mi szempontunkból szükséges azt a negatívumot rögzítem meg, hogy társadalmi szervünk teljesen gyámolítás nélkül, saját testületétől is elhagyatva tölti be ugyan ezen szerepkör feladatát.

Nem tudom, mi az álláspontja kormányzatunknak e tekintetben, vajjon szándéka-e valamikor kiépíteni ennek az intézménynek minálunk is a *pendantját*, vagy sem, ma azonban az a tény, hogy az erdőgazdaságnak ilyen jól fundált félhivatalos érdekképviselete még nincs.

Ha már most minden elhanyagoltságunk mellett annyira diszparitásban vagyunk a legközelebbi rokon gazdasági ággal szemben, annál inkább közérdek tehát, hogy ezt az intézményt pótló *országos egyesületünk* mielőbb *talpraállíttassék.*

Mint társadalmi egyesületnek, nem áll egyéb eszköz rendelkezésünkre, mint *a való helyzet feltárása mellett* a még kellő anyagi erővel rendelkező *erdőbirtokos osztály önkéntes hozzájárulásának* megszerzése.

Ez nem könnyű feladat. Részletekre nem térhetek ki, de megfelelő munkafelosztás és mindenekfelett kellően megszer-

vezett *személyes agitáció* bizonyára itt sem lesz teljesen eredménytelen.

Az eredmény itt is kizárólag lelkes tagjainktól függ, lehet nagyszabású, de lehet jelentéktelen is.

Kellő szervezethez mellett azonban egészen bizonyosan meghezozza a maga gyümölcsét.

*

Hathatósan elősegítheti egyesületi életünk elevenségét és tartalmasságát egy olyan új, *állandóan és rendszeresen* dolgozó szervezet létesítése, amely — mint már előbbi cikkemben említettem — egyfelől anyagi megterhelés nélkül juttatja az egyesületet új *szellemi erőkhöz*, másfelől alkalmat nyújt eddig fel nem bukkant rejtett erők érvényesülésére.

Szakosztályok alakítására gondolok. Úgy vélem, minden időkbén vannak tagjaink között kiváló szakérok, hogy úgy mondjam *speciálisták*, akik az erdőgazdaság szétágazó munkaterületének bizonyos részein *évtizedes* különleges gyakorlat útján a közre nézve is értékesen felhasználható tapasztalatokra tettek szert.

Ezeknek *a ma elhanyagolt értékeknek kellően megszervezett összefogásával*, a leszúrt eredmények közreadását, mindenkori magasrendű szakvélemények biztosítását, speciális szakmunkák *állandó* folyamatát lehetne biztosítani, — anélkül, hogy az egyesület anyagi, szellemi ereje, az egyesület vezetőségének ideje igénybevétenék.

Ilyen szakosztály az egyesület kebelében, de mégis teljesen függetlenül dolgozhatna, gyülesezhetne, tanulmányi ki-rándulásokat tervezhetne, stb.

Például milyen szükség volna ma is egy olyan *állandóan* működő, speciális szakértőkből álló, kisebb mozgékony testületre, amely kizárólag közgazdasági kérdésekkel, erdészeti vonatkozású törvényekkel, idevonatkozó irányelvek tárgyalásával stb. foglalkozna, s csupán a leszúrt eredményeket, mint kiforrott szakvéleményeket terjesztené az igazgatóválasztmány és az olvasóközönség elé.

Ugyanily bizottság működhetne teljes önállósággal például a szigorúan vett erdőgazdaság (erdőművelés, alföldfásítás stb.) munkaterületén, ahol a gyakorlatnak sok tekintetben

szétágazó értékes tapasztalatait *élsősorban zárt ajtók mögött* lehetne összeegyeztetni.

Mily hatalmas, értékes munkásság folyhatna itt, mennyi szerény, bemohosodott kiváló munkaerőt lehetne a külvilágra hozni.

Milyen kitünő alkalom lenne az elméletnek a gyakorlattal összefonódni!...

A részleteket itt is mellőzöm.

A szervezés, első megalakítás úgyis az egyesület teendője lenne.

Itt kapcsolódik be és kel életre t. *Bencze Pál* tagtársamnak egyébként igen tartalmas indítványa az „*Erdészeti Lapok*“ terjedelmének és szellemi nívójának emelése érdekében, amely indítványnak egyedüli hibája az időpont és sorrend nem helyes megválasztása volt!

Mert a sorrendet nem a *rovat* felfektetésével, a *rovatvezető* megválasztásával kell kezdeni, hanem élsősorban az életképesnek bizonyult szakosztályok megalakításával.

Ha egy ilyen szakosztályban megindul a komoly munka, nem kell többé rovatvezetőről gondoskodni, sem megválasztandó témákról, mert ez esetben az „*Erdészeti Lapok*“ nem a feladatok propagálására, hanem főként a történt események reprodukálására lesznek hivatva.

A rovat fontosságát, tartalmát a szakosztály élete, munkássága fogja megszabni. *Bencze Pál* tagtársunk ideája tehát egyszer meg fog valósulni, de annak tartalmat maga az egyesületi élet fog adni.

*

Egy nagy betegsége még társadalmi berendezkedésünknek az erők szétforgácsolása.

Anélkül, hogy bármelyik sokrabezsült vidéki erdészeti egyesület életképességét és szükségyszerűségét kétségbe vonnám, — hiszen az egyik ilyen egyesületnek magam is tagja vagyok — elvileg helytelennek tartom a szervezkedés mai formáját.

Igen helyesnek, célhozvezetőnek tartom, ha bizonyos egységes típusú, összefüggő erdővidéket alkotó, közlekedésileg

egységes környék szakemberei, erdőgazdái stb. átérzik az együvé tartozás szükségét és tömörülnek.

De miért ne történhetnék meg ez a tömörülés az országos szerv keretében, miért kell emiatt ugyancsak önmagunkat — különösen ezekben a nehéz időkben — még egy külön súlyos adóval terhelni?

Töméntelen pénzébe kerül például egy ilyen szűkebb-körű egyesületnek saját szaklapjának kiadása is, holott ezt a célt éppen olyan könnyen elérhetné az országos szerv lapjában *részére fentartandó*, saját rovatvezetőjével szerkesztendő „*fentartott közlemény*“ rovatának igénybevételével.

Nem látom be, hogy egy ilyen átszervezés bármi tekintetben is befolyásolná az illető vidéki egyesülés önállóságát és függetlenségét, sőt az illető csoport saját céljait, törekvéseit is mindenkor hathatósabban tudná képviselni és érvényre emelni, ha az országos szervben megfelelő állandó képviselettel rendelkeznek.

Az Országos Erdészeti Egyesület mindenestre értékes munkát végezne az erők céltudatos egyesítésével és tagjainak anyagi leterhelésével.

Ilyen tárgyalások megindítására csakis az OEE lehet hivatott, mely testület elsősorban is az egész ország erdőgazdaságának és tagjainak érdekeit viseli szívéen.

*

Az erdővel közelebbről foglalkozó polgártársainknak van még egy nagy számottevő csoportja, amelynek sorsa mindenestre nagyobb figyelmet érdemlenez részünkről. Ez a magára hagyott csoport az erdőörök és a műszaki erdőáltisztek testülete.

Az erdőöri és műszaki erdőáltiszti személyzet sorsa egyáltalában nem lehet közömbös az erdőgazdaság általános nagy érdekei mellett s valóban méltó volna az Országos Erdészeti Egyesülethez, ha a közérdek határain belül módot és alkalmat találna ezen tekintélyes számú, az erdővel legközelebbről foglalkozó testület ügyes-bajos dolgainak irányítására.

Eltekintve ettől az önzetlen céltól, egyesületünk bizonyára igen háladatos közönségre találna ebben az alkalmazási helyüknél fogva súlyos szociális gondokkal terhelt testületben.

*

Egyesületi alapszabályainkban lefektetett főcélunk: „*Magyarország erdőgazdaságának érdekeit megóvni és előmozdítani.*“ A célhoz vezető eszközök felhasználásánál azonban nem lehet közömbös az egyesületre nézve, hogy az egyesület tagjait ma milyen nehézségek gátolják a kitűzött célok előmozdításában, milyen társadalmi bajok és gondok szántják az egyesületi tagok különféle csoportjait s milyen módon nyerhetnének mindezek a sokszor ellentétes érdekű követelmények közérdekű kiegyenlítődést.

Mert az a tény, hogy egyes égetően sürgős és fontos kérdések megoldása két vagy több érdekcsoport érdekeivel ellentétben áll, még nem jogcím arra, hogy annak tárgyalását mellőzzük.

Amennyire fontos és sürgős teendő például a *magánuradalmi erdészeti alkalmazottak szolgálati viszonyainak* (nyugdíjkérdés, stb.) *mielőbbi egyöntetű rendezése*, amely kérdés *látszólag* az erdőbirtokosok érdekeit sérti, éppen olyan fontos egyetemes közérdekből, hogy az egyesületünk támogassa erdőbirtokosainkat például a fölös hatósági rendszabályok következtében előálló zaklatások megszüntetésénél. Pedig az említett két példán kívül számos, hasonló teendő volna, amelyek megoldása adna tartalmat és kölcsönözne tekintélyt egyesületi életünknek.

Ezek között még csak egyet emelek ki, a ma alkalmazás nélkül álló munkaképes szaktársaink és a főiskoláról kikerülő fiatal kollégáink elhelyezésének kérdését.

Köztudomású, hogy még ebben a csonkaországrészben is egyfelől igen sok a megoldatlan erdészeti teendő, másfelől — ugyancsak ebben az átmeneti időben — igen nagy az alkalmazás nélküli szakemberek száma is.

Következik ebből, hogy csak a *módját kellene megtalálni* — mint ahogy lehet is — és úgy a köz- mint a magánérdek javára, egyszerre kétigen fontos kérdés nyerhetne egy csapással megoldást.

Egyesületünkre ebben a kérdésben is fontos kiegyenlítő szerep várhat.

Végül nem hagyhatom említés nélkül, hogy mennyire nem élünk azokkal az előnyökkel, amelyekkel az egyesületi élet felvirágzása esetén, különösen Budapesten lakó tagtársaink könnyű szerrel élhetnének. Olyan székházunk van, mint kevés egyesületnek, olyan könyvtárunk, olvasótermünk, amilyennel bárki büszkén dicsekedhetnék.

Székházunkba ritkán vetődik valaki, olvasótermünk kong, a kiköleszöngött könyvekről vezetett statisztika szálmás adatokat tárnak elénk.

A keret itt is megvan, csupán a tartalom hiányzik. Ezt a tartalmat lesz hivatva megadni az az egyesületi intenzív élet, melyet a fentemlített javaslatok végrehajtása esetén és a viszonyok javulása mellett fokozatosan elérni remélünk.

*

Egyik közéleti jelesünk újévi beszédében hallottam, hogy az 1927. esztendő első napjai máris úgy indulnak, hogy azok a sűrű, sötét felhők, melyek előttünk eddig teljesen elzárták a napvilágot, oszladozófélben vannak. Immár ott tartunk, hogy a nap korongjának körvonalai a még mindig takaró ködfátyol mögött máris látszanak.

Mi örömmel fűzzük ehhez a nekünk legkedvesebb megállapításhoz, hogy bárhonnan is tűzzön le az első napsugár, bennünket hatványozottan fog melegíteni, mert mi éltünk eddig valamennyi társadalmi osztály között a legnagyobb sötéttségben.

Adja a Mindenható, hogy a jeles szónok szép gondolata valóra váljon, s az újesztendő a mi egyesületünknek is meg hozza felvirágzását, t. tagjainknak pedig a békés, dolgos együttműködést.

Czillinger János.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Hirdetmény.

Az 1927. évben a tavaszi erdészeti államvizsga 1927. év március hó 28-án és a rákövetkező napokon fog megtartatni. Az 1927. év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhívom, hogy a szabályszerűen felszerelt és kellően felbélyegzett kérvényeiket az ehhez szükséges engedély iránt a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának címére (Budapest, V., Országház-tér 11.) legkésőbbben 1927. év *február hó 20-ig* küldjék be.

Az erdészeti államvizsgára való bocsátásra mindazok igényt tarthatnak, akik a főiskola szabályszerű elvégzését záradékoltt leckekönyvvel igazolják.

Az erdészeti államvizsga alkalmával 20 (húsz) pengő vizsgadíjat kell fizetni.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a régi rendszer szerint végzett főiskolai hallgatók oklevelüket ezen határidőn túl csak az érvényben álló szigorlati rendszer alapján szerezhetik meg.

Budapest, 1927. évi január hó 10-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

K Ü L Ö N F É L É K

Az erdészeti főosztály új ügybeosztása.

I. Főosztály.

Főnök: *Pfeiffer Gyula* miniszteri tanácsos. Helyettesei: az 1. és 3. ügyosztályra nézve *Beyer Jenő* miniszteri tanácsos, a 2. és 4. ügyosztályra nézve: *Spettmann János* miniszteri tanácsos. A főosztályfőnök mellé beosztva külön megbízással: *Chabada Géza* miniszteri tanácsos.

I. Ügyosztály. Erdőrendészet.

Az erdők fenntartásáról szóló törvényes rendelkezések végrehajtása. Az erdőkárügyek. Az erdei termékek szárazon és vízen való szállításának kérdéseinél felmerülő hatósági eljárásokkal kapcsolatos ügyek. Az üzemtervszerű gazdálkodásra nem kötelezett erdőkre vonatkozó fahasználati engedélyek. Az erdőirtási és feldarabolási ügyek. A véderők kijelölése és nyilvántartása. Az ásvány- és gyógyforrások és vizek védőterületeinek kijelölésével kapcsolatos erdészeti vonatkozású ügyek. Az országos fontosságú energiaforrások használatával kapcsolatban felmerülő er-

dészeti kérdések. A közlegelők faállományának használatával kapcsolatos kérdések erdészeti szempontból való véleményezése.

Az erdészetgazdaság politikai kérdései. Az erdőbirtokhitelről szóló 1923. évi LXI. tc. végrehajtása. Az erdei termékek kivitelének és behozatalának kérdései. Az erdőgazdasági termeléssel és kereskedelemmel összefüggő szövetkezetek, társulatok és egyéb alakulatok erdészeti vonatkozású ügyei. Az erdészeti törvények előkészítése. Az erdészeti szakoktatás adminisztratív és dologi ügyei. Szakirodalom. Erdészeti szakegyletek és társulatok ügyei. Az erdészeti kísérleti ügy és erdészeti kísérleti állomások adminisztratív és dologi ügyei.

Osztályvezető: *Papp Béla* miniszteri tanácsos. Személyzet: *Vidos Miklós* főerdőtanácsos, *Pukács Endre* erdőtanácsos, *Hauszmann Béla* erdőtanácsosi c. felruh. főerdőmérnök, *Szabó Benedek* főerdőmérnök, *Pászthory Ödön* főerdőmérnök, *Rabó Gyula* erdőmérnök.

2. Ügyosztály. Erdőtelepítés, kopárfásítás.

Az erdőtelepítések kormányzati irányítása és ellenőrzése, ideértve az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról szóló 1923. évi XIX. tc. végrehajtását is. Az 1879:XXXI. tc. 165. szakaszának, az 1885:XXIII. tc. 55. szakaszának, továbbá az 1894: XII. tc. 13. és 14. szakaszának hatálya alá eső kopár, futóhomokos, vízmosásos területek kijelölése és azokkal kapcsolatos műszaki és adminisztratív ügyek. Az erdőtelepítéshez és kopárfásításhoz szükséges csemeték nevelése és kiosztása. A szikések megjavításával kapcsolatos ügyek. A természetvédelem és természeti emlékek ügye.

Osztályvezető: *Lipcsey László* miniszteri tan. c. felr. főerdőtanácsos. Személyzet: *Gulyás Jenő* főerdőtanácsos, *Franciscy Vilmos* erdőtanácsos, vitéz *Szilágyi-Ilosvay Lajos* m. kir. erdőmérnök.

3. Ügyosztály. Erdőgazdaság, igazgatás és erdészeti építkezés.

Az erdészeti szolgálat szervezési ügyei, ideértve az erdészeti igazgatásról szóló 1923. évi XVIII. tc. végrehajtását. Az erdészeti alkalmazottak összes személyi és fegyelmi ügyei. A költségvetés egybeállításása. Az erdőgazdasági eljárások irányítása, fejlesztése és kormányzati felügyelete. Birtokrendezéssel kapcsolatos erdészeti ügyek. Az erdőgazdasági termékek kereskedelmi méretezését és minőségét szabályozó kérdések. Az erdei termékekkel kapcsolatos ipari ügyek erdészeti vonatkozású kérdései. Az állami erdőgazdasági birtokok igazgatása. Az 1898. évi XIX. tc. végrehajtásával kapcsolatos ügyek. Az állami erdőbirtokokkal kapcsolatos úrbéri birtokrendezési, kegyúri, cenzuális, ingatlanvételi, eladási és csereügyek.

Az erdőgazdasági építkezések, út-, vasút- és vízépitkezések, valamint az államerdészeti kegyúri építkezések műszaki ügyei, az erdészetet érdeklő visszabálozási, ármentesítő műszaki kérdések.

Osztályvezető: *Beyer Jenő* miniszteri tanácsos. Személyzet: *Hollós Gyula* főerdőtanácsos, *Fröhlich Brúnó* főerdőtanácsosi c. felr. erdőtanácsos, *Székács Vince* erdőtanácsos, *Kelecsényi Mihály* erdőtanácsos, *Wehofer Mihály* főerdőmérnök, *Lengyel Sándor* főerdőmérnök, *Erőss Gyula* főerdőmérnök, *Mattyasovszky Emil* főerdőmérnök, *Hajdu János* erdőmérnök, *Csernay Antal* erdőmérnök.

4. *Ügyosztály. Erdőrendezés.*

Az erdőgazdasági üzemtervek, erdőgazdasági időszaki beszámolók és használati tervek jóváhagyása, végrehajtásuk ellenőrzése. Erdőfelmérés, határrendezés, birtokbecslés. A rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt erdőkre vonatkozó rendkívüli fahasználati, mellékhasználati, valamint erdősítési és terület-cserére vonatkozó kérelmek tárgyalása. Az erdők törzskönyvének ügyei. Erdőgazdasági statisztika. Az államerdészeti gyermeknevelési alap ügyei. Az országos erdei alapról szóló 1923. évi XX. tc. végrehajtása.

Osztályvezető: *Spettmann János* miniszteri tanácsos. Személyzet: *Enyedy János* főerdőtanácsos, *Irinyi Aurél* főerdőtanácsos, *Becker Róbert* erdőtanácsos, *Marsalkó Ferenc* főerdőmérnök.

Nyirfajdtenyésztési kísérlet a soproni főiskolán. *A. Mayer* vadkiviteli cég (Wienerneustadt) a főiskolának egy törzs — egy kakas, két tyúk — nyirfajdot ajánlott fel ingyen tenyésztési kísérletre *Szent-Istvány Aladár* okl. erdőmérnök közvetítésére. Bár elejétől fogva nem volt bizalmam a kísérlet sikeréhez, mert tudom, hogy a fajdfélék voliére tenyésztése igen nehéz és nagyritkán sikerül, elfogadtam a nagylelkű ajánlatot és ősz elején tényleg megérkezett a három nyirfajd, amelyet a főiskola botanikus kertjében elhelyezett elég tágas — 10—10 méteres — voliérében helyeztünk el. Ezt a megoldást kellett választanunk, mert ha közvetlenül a szabadba boesátjuk a nyirfajdokat, nem marad lehetőségünk a megfigyelésre. A nyílt területre való kihelyezés véleményem szerint csak akkor ígér sikert, ha több törzset helyezhetünk ki, amikor egy-egy darab elhullása nem jelent végzetes bajt. Kevés darabnál a voliére-tenyésztés előnyösebb és ha sikerül termékenyített tojásokat elérni, akkor a további tenyésztés aligha jelent nagyobb nehézséget, mint akár a fácaftenyésztés.

Sajnos, az érdekes kísérlet mindjárt a legelején fennakadt. A kakas — amely már érkezéskor kevésbé mozgékony volt, mint a tyúkok és kibocsátás után is rendesen mozdulatlanul gubbasztott a voliére fenyői alatt — pár nap múlva elhullott. A boncolás májbetegséget mutatott, a májon több fehéres-sárgás, elég nagy gennyfolt mutatkozott. A Mayer cég kilátásba helyezte, hogy — amennyire a nagyon előrehaladott idény megengedi — pótolni fogja a veszteséget. A tyúkok — úgy látszik — jól érzik magukat.

Kötelességemnek tartom, hogy az *A. Mayer* wienerneru-stadti cégnek e helyen is hálás köszönetet mondjak nagylelkű ajánlatáért és az értékes ajándékért.

Róth.

Helyreigazítás. *Róth* Gyula cikkében az „Erdészeti Lapok“ 1926 decemberi füzetének 470-ik oldalán alulról a tizedik sorban kihagyatott két sor, úgyhogy „... meddig tartott? Pedig ... helyett a pótolni kívánt szöveg a következő: „... meddig tartott, — akkor a mostaninak bátran adhatunk kétszer annyit; egészen biztos, hogy ez sem lesz elég. Mert...“

Ennek további folytatásában a 7-ik sorban alulról elrendeli helyett: *elrendelni* olvasandó,

A 475-ik oldal 18. sorában (felülről) a költséget, azonkívül szavak közé idézőjel teendő: *költséget*“, *azonkívül*.

Ugyancsak a *Szemere-féle Gombáskönyv* ismertetésénél a negyedik bekezdésnek első sorában „*képességét*“ szó helyett „*közönségét*“ olvasandó.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK az erdészeti szolgálat köréből

A m. kir. földművelésügyi miniszter az állami erdőmérnökök összesített személyzeti létszámában *Puskás Károly* és *Cseleji József* m. kir. főerdőmérnököket, valamint *Muck András* és *Balás Emil* erdőtanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőmérnököket a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter, az alföldi erdőtelepítés keretében a gazdasági fásítás terén szerzett érdemeiért ifj. *Erdőháti Nagy János* gazdálkodó, szentesi lakosnak elismerését fejezte ki.

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi I. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtaival szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtaival szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknel 6 fill.

Külön melléletek megegyezés szerint.

5305—926.

Árverési hirdetmény.

Alúlírott úrbéres elnökség ezennel közhirrre teszi, hogy Budakeszi község határában az úrbéresek tulajdonát képező 458 kat. hold területen gyakorolható vadászati jog 1927. évi január hó 29-én délelőtt 10 órakor a községházánál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek 1927. évi február hó 1-ről 1933 január hó 31-ig terjedő 6 évi időtartamra bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 2250 pengő, bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a községházánál a főjegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Budakeszin, 1926. évi december hó 26-án.

(7. I. 1.)

A budakeszi úrbéresek elnöksége,

Eladó 50.000 drb. egyéves kitünően fejlett kocsányos tölgy-csemete, továbbá 50.000 drb. elsőrendű kétéves erdei fenyő-csemete. Érdeklődések gróf Niczky Pál erdészetéhez, Bakony-szentkirály (Veszprém megye) címzendők. (9. III. 1.)

Erdő- és mezőőr kerestetik konvencióra. Szerényigényű, megbízható pályázó küldje szakvizsga- és működési bizonyítványmásolatait kérvénnyel, melyek nem küldetnek vissza, Uradalmi főintézőséghez Csór, Fejér megye. (5. I. 1.)

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy Budakeszi község határában a község tulajdonát képező 3180 kat. hold területen gyakorolható vadászati jog 1927. évi január hó 29-én délelőtt 10 órákor a üőszégházánál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek 1927. évi február hó 1-től 1937 január hó 31-ig terjedő 10 évi időtartamra bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 3000 pengő, bánatpénz a kikiáltási ár. 10 százalékéa.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a községházánál a főjegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Budakeszin, 1926. évi december hó 24-én.

(4. I. 1.)

Előljáróság.

Okl. erdőmérnök, nős, 7 éves prakszissal, 3 éve fakereskedelemnél van, szakmájához való ragaszkodásból állást keres, címe a kiadóban. (10. I. 1.)

Szakvizsgázott erdőőr, 37 éves, nős, róm. kath., 2 gyermekkel, azonnali belépésre erdőőri állást keres, az erdőszet, mint a vadászat terén teljesen jártas. Szíves megkeresést Soltész Gyula erdőőr, Kispest, Wekerletelep Gyáli-út 8. sz. flds. 1.

(3. I. 1.)

Wiener-Neustädter Samen-Werke Natlacen.

Szállítunk hazai és külföldi fenyőmagvakat.

Abies pectinata, Larix europea, Picea excelsa, Pinus sylvestris, Pinus austriaca, Pinus strobus, Pinus banksiana, Thuya orientalis, Thuya occidentalis, Cupressus sempervirens horiz, Juniperus communis, Picea pungens, Acer campestre, Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Acer Negundo, Betula alba, Fraxinus excelsior, Fraxinus am. alba, Fraxinus ornus, Crataegus Oxyacantha, Carpinus betulus, Gleditschia Triacanthos, Robinia pseudoacacia, Viburnum Lantana, Juglans nigra, Quercus Pedunculata, Quercus Sessiliflora, Quercus rubra, valamint különböző gyümölcsfamagvak. Áraink igen mérsékelték és a magvak csíráképessége a legmagasabb igényeket is kielégíti. Árjegyzékkel, vagy külön árajánlattal szívesen szolgálunk.

Magyarországi képviselője: Biloveszky Béla, nyug. m. kir. főerdőtanácsos, Zalaegerszeg. (6. III. 1.)

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tővönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(1. XII. 22.)

Hazai és slavoniai

Kocsánytalan tölgymakkot

(Qu. sessiliflora)

Kocsányos tölgymakkot

(Qu. pedunculata)

Csertölgymakkot

(Qu. cerris)

egyéb lomb- és tűlevelű fák magvait
csiraképeségi jótállással szállít,

KEINER REZSŐ

ny. m. kir. erdőmérnök, erdészeti mag-, csemete-
és fatermelő

GÖDÖLLŐ

(2. VII. 4.)

Hazai ipar és termelés

Kőszegi Fenyőmagpergetőgyár

Kőszeg Vas m.

Ajánl tavaszi szállításra magas csiraképességű, megbízható **erdei vetőmagot**:

erdei fenyőmag 85⁰/₀ csiraképesség

felelete fenyőmag 80⁰/₀ csiraképesség

vörösfenyő-, lucfenyő-, Canksf-,

Thuja-, Ciprus-, Exóták-magvak.

Gyümölcsmagvak, vadoncok.

Erdészeti csemeték. Saját faiskola.

Jegenyefenyőmag. — Csermakk.

☞ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ☜

Magyarország legnagyobb magpergető gyára

Lombfagyvak: akác, juhar, kőris, hársfa stb.

Silv. kocsányos tölgyfák, kocsánytalan tölgyfák

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi I. füzetének tartalma:

	Oldal
Kérelem a tagdíjak és előfizetési díjak beküldésére	1
<i>Rochlitz Dezső</i> : Az erdészeti igazgatás reformjának kérdéséhez ..	2
<i>Magyar Pál</i> : Az Alföldfásítás köréből	14
<i>Czüllinger János</i> : Egyesületi életünk felvirágoztatása	31
<i>Hivatalos közlemények</i> : Hirdetmény az 1927. évi tavaszi erdészeti államvizsga ügyében	41
<i>Különtétel</i> . Új erdészeti ügybeosztás a földművelésügyi minisz- teriumban. Nyírfajttenyésztési kísérlet az erdómérnöki főis- kolán. (Róth). Helyreigazítás	41
<i>Változások és kiténtetések az erdészeti szolgálat köréből</i>	44
<i>Hirdetések</i>	I-IV

